

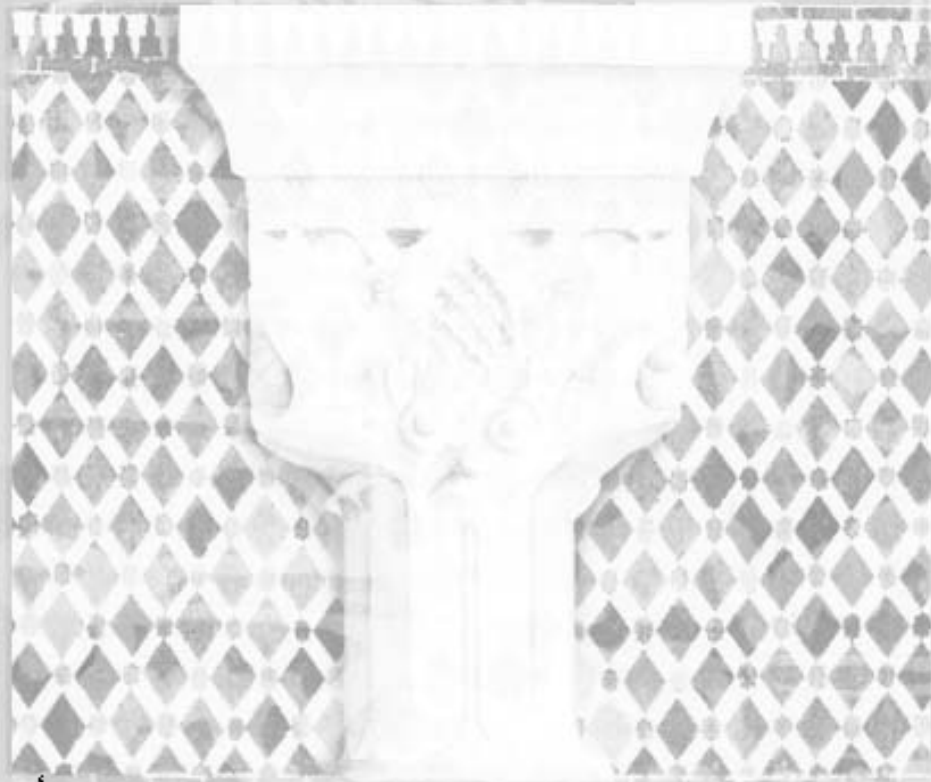
Hiritartasuna eta ikuspegi musulmanak

INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL
NAZIOARTERO LANDEZTA ETA GARAPENARI BURUZKO IKASKETA INSTITUTUA
UNIVERSIDAD DEL PAIS VASCO - EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA

Hiritartasuna eta ikuspegi musulmanak

INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL
NAZIOARTEKO LANIKIDETZA ETA GARAPENARI BURUZKO IKASKETA INSTITUTUA
UNIVERSIDAD DEL PAIS VASCO - EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA

Giza garapenerako,
hezkuntza globalerako
eta herritarren partaidetzarako
baliabideak

Bantaba izeneko proiektuaren barruko argitalpena da honako hau. Zenbait baliabide eta jardueraren bitartez (webgunea –www.bantaba.ehu.es–, argitalpenak, jardunaldiak, ikastaroak, bideoak, irakas-gidak) Hegoak zera eskaini nahi du, heziketarako guneak, esperientzien elkartrukea, teknologia berrietan oinaritutako lanabesen bultzada, eta herritar sentsibilizazioaren alorreko irakasteko proposamen berrien aplikazioa.

Proiektu hau babesten du:

ETXEBIZITZA ETA GIZARTE
GAIETAKO SAILA
Gizarte Ongizateko Saibunordetza
Garapen Lankidetzarako Zuzendaritza

DEPARTAMENTO DE VIVIENDA Y
ASUNTOS SOCIALES
Viceconsejería de Bienestar Social
Dirección de Cooperación al Desarrollo

Oharra. Gidaliburu hau egin duen taldeak bi asmo izan ditu: batetik, kultura arteko hezkuntzaren ildoan lan egiten jarraitu behar dela erakustea; eta, bestetik, norberarenak ez diren beste kultura batzuen gaineko ikuspegi sinplifikatzaile eta homogeneizatzaileei aurre egitea. Hori dela eta, **ikuspegi musulmanak** adierazpide ezohikoa izan daitekeen arren, izenburuari eustea erabaki dugu, mundu musulmanean dauden ikuspegi eta joera ugarien berri emateko.

Edizioa eta egokitzapena:

INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL
NAZIOARTERKO LANIKETZA ETA GARAPENARI BURUZKO IKASBETA INSTITUTUA
UNIVERSIDAD DEL PAÍS VASCO - EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA

Ekonomi Zientzien Fakultatea (UPV/EHU)
Lehendakari Aguirre etorbidea 83 • 48015 Bilbao
Tfnoa.: 94 601 70 91 • Faxe: 94 601 70 40
E-mail: hegoa@bs.ehu.es

Campus-eko Liburutegia, 138 kutxatila (UPV/EHU)
Nieves Cano, 33 • 01006 Vitoria-Gasteiz
Tfnoa.: 945 01 42 88 • Faxe: 945 01 42 87
E-mail: hegoa@vc.ehu.es

www.hegoa.ehu.es

Lege-Zenbakia: BI-252-05
Euskarazko itzulpena: Labayru Ikastegia
Diseinua eta maketazioa: Marra, S.L.
Inprimaketa: Lankopi, S.A.

Jatorrizko edizioa:
Citizenship and Muslim perspectives –teachers sharing ideas
Islamic Relief - Teachers in Development Education (Tide- DEC, Birmingham)
Irlanda 2003.

Hiritartasuna eta ikuspegi musulmanak

Aurkezpena

Eskerrak eman nahi dizkiegu Ingalaterrako Tide~ (Garapen Hezkuntzaren aldeko Irakasleak) eta Islamic Relief elkarteei, gidaliburu hau egiten eskaini diguten laguntzagatik eta erakutsi duten gogoagatik.

Lan honen argitalpenarekin, HEGOAK Europako beste testuinguru batzuetan sortutako material pedagogikoak hurbildu nahi ditu, ikasgelan egin beharreko lanerako garrantzitsuak eta berritzaileak izango direlakoan.

Hiritartasuna eta ikuspegi musulmanak asmo hori betetzera dator, kultur eta gizarte arloko erreferentzia ugari eskaintzeaz gain, praktika interesgarrien berri ere emango baitigu. Gidaliburu hau egiteko prozesuan diziplina anitzeko talde batek hartu du parte, eta, horrenbestez, ikuspuntu kritiko eta konstruktiboa eskaintzen du, kultur aniztasunak gure gizartean eta ikasgeletan sortzen dituen erronken aurrean.

Gure asmoa da material hau lagungarria izatea, desberdintasun ulertezinak aurkitzeko baino gehiago, giza eskubideak errespetatuko dituzten eta sormenezkoak izango diren moduak topatzeko; izan ere, horrek ahalbidetuko du benetako hiritartasuna gauzatu ahal izatea.

Hegoa

Irakasleen iritziak

Argitalpen honek gizarte orokor eta independentean lan egiten duten irakasle eta eskolen premiei erantzutea du helburu.

Nazioarteko gertaeren ondorioz, musulmanak eta euren erkidegoak komunikabideen jomuga izan dira, irailaren 11tik aurrera, batez ere. Islamari eta erkidego musulmanei buruzko mezu gogorrek jasotzen dituzten hitzak eta irudiak dira nagusi, eta, sarritan, aldeak eta bana-ketak sendotzen dituzte.

Kultura eta erlijio guztietako gazte asko testuinguru horretan hazten dira. Eskolek eta irakasleek erronka handiari aurre egin behar diote, ikasleei euren balioak eta jarrerak aztertzeo aukera eskaintzeo eta inguruko munduaren eraginpean eta baldintzapean daudela onartzen laguntzeo.

Irakasle askok, musulmanak ez zirenek, batez ere, ikuspegi musulmanak aztertzeo gogoazutelako garatu zen proiektu hau. Argi eta garbi geneukan profesional moduan genituen zereginak eta ikasgelan bertan egin beharreko hurbilketak hartu behar genituela kontuan. Izan ere, prozesuan zehar sortutako iritziak jasotzen dira argitalpen honetan.

Hiritartasuna eta ikuspegi musulmanak lana bizigarria izango delakoan gaude. Horrela, bada, hausnartzeko aukera izango dugu eta hiritar guztiei lagunduko diegu gizarteko partaideak direla sentitzen.

Tide~ eta Islamic Relief

Ezker ona (jatorrizko ediziokoak)

Gure eskerrik beroena eman nahi diegu proiektu honetan parte hartu duten guztiei. Agiria prozesuan jorrotutako gai guztien lagin txikia baino ez da.

Gai nagusiak zehaztu eta ikasgelako proposamenak garatu dituen taldea:

Shamin Akhtar – Escuela Saltley, Birmingham • Ashfaq Ahmed – Escuela Small Health, Birmingham • Tahir Alam – Escuela Park View, Birmingham • Maureen Barwell – Escuela St John Wall, Birmingham • Terry Curtis – Escuela Park View, Birmingham • Manzoor Hussain – Escuela Park View, Birmingham • Phil Leivers – Coventry LEA • Idris Mears – Asociación de Escuelas Musulmanas • Rafique Mohammed – Escuela Al – Hijrah, Birmingham • Ayshah Nazir – Fundación para el Desarrollo de Yemen • Jerome Peat – Escuela Abbot Beyne, Burton on Trent • Abdar Razak Goodall – Islamic Relief • Jeff Serf – Universidad Wolverhampton • Balbir Sohal – Servicio de Apoyo a Grupos Minoritarios, Coventry • Louise Thomas – Servicio de Apoyo a Grupos Minoritarios, Coventry • Nick Webster – Escuela Park View, Birmingham

Lan-taldeko laguntzaileak eta argitalpenaren idazleak:

Muhammad Miran - Islamic Relief • Elaine Miskell – Tide~ DEC, Birmingham

Honako hauei eman nahi dizkiegu eskerrak, prozesuan parte hartzeagatik:

Jonathan Benthall – Mundu islamikoan aditua den antropologoa • Chris Heder doktorea – Birminghameko apezpikuaren aholkulari berezia • Muhammad Ibrahim – Southgate Eskola, Londresko iparraldea (*Pobrezari erantzunez liburuaren egilea*) • Tasneem Ibrahim – Hezkuntzaren Hiritartasunari buruzko Ikaskuntza Zentroa, Leicesterreko Unibertsitatea • Adeel Jafferi – Islamic Relief • Fazlun Khalid – Ekologiako eta Ingurumeneko Zientzietarako Fundazio Islamikoko zuzendaria • Imran Madden – Islamic Relief agentziako kide ohia • Mohammed Nawaz – Al-Hijrah Eskola, Birmingham • Lufti Ridwan doktore – Birminghameko Unibertsitateko Ikaskuntza Islamikoetako hizlaria • Adrian Sutton - Islamic Relief • Ros Wade – Oxfam eta Londresko South Bank Unibertsitatea • Timothy Winter – Cambridgeko Unibertsitateko Ikaskuntza Islamikoetako hizlaria • Jackie Zammit- Tide~ DEC, Birmingham

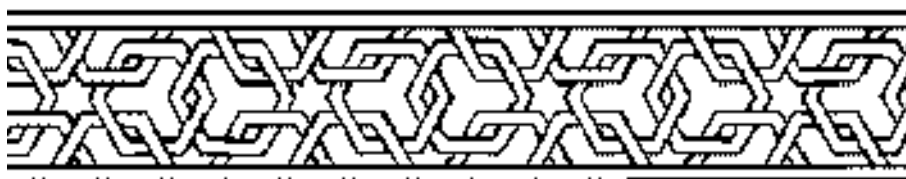
Proiektu honek DFIDren babesia izan du.

Milurteko honen erronka handia munduko txirotasuna desagerraraztea da. Dena dela, erronka hori lortu nahi badugu, borondatea izan behar dugu. Hori dela eta, Nazioarteko Garapenerako Sailak laguntza publikoa erdiesteko konpromisoa hartu du, Erresuma Batuan Garapena sustatzeko asmoz. Beraz, guztiontzat duen garrantzia eta esanahia ez ezik, guztiok izan dezakegun zeregina ere azpimarratzen da.

Islamic Relief agentziak eta Tide~ DEC sareak Birminghamen egin duten lana goraiatu behar dut. Ikerlan hau, era horretako lehenengo ekimena, guztion inspirazio-iturria izango delakoan nago.

Valerie Amos baronesa
Nazioarteko Garapenerako estatu-idazkaria

Benetako musulmanak munduko hiritarrak dira. Guretzat, euren bizimodua ez da ghetto batera mugatzen, ez da kanpoko mundutik at dagoen bizipen ahazkorra. Gogoan izan behar dugu gure Profeta (bakea berekin) 23 urtetatik 13 egon zela ministro, eta erlijio politeisten artean bizi izan zela Mekan. Hala ere, inoiz ez zuen muga fisikorik eta sozialik sortu bere fededunen erkidegoaren eta auzokide areritsuen artean.

Islamaren oinarrizko mezuak justizia, begirunea eta erantzukizuna sustatzen ditu. Gizalegez jokatu behar dugu guztiekin, euren etnia, sexua edo sinesbidea edozein dela ere. Guzti-guztiei begirunea zor diegu, bai eta edozein instituzio politiko eta soziali ere.

Azkenean, gure erantzukizuna seriotasunez eraman behar dugu geure ingurunera. Alak gure esku utzi du planeta hau. Administratzaileak garenez, planeta zaindu behar dugu eta hurrengo belaunaldiari bere horretan utzi behar diegu, hobetuta ez bada, inolako kalterik gabe, bai, behintzat. Profetaren (bakea berekin) kezka nagusietakoa ingurunea zenez, honako hau esan zien bere jarraitzaileei:

“Eskuan zuhaitz-kimu bat baduzue, munduaren amaiera iragartzen duen korneta entzuten baduzue eta zuhaitza landatzeko astia besterik ez baduzue, zuhaitza landatu.”

Era berean, gizon bat ere goraiatu zuen, egarriak zegoen txakur baten bitzta salbatu zuen eta.

Gizakiei dagokienez, honako hau dio Koran Sakratuak:

“Adanen seme-alabak ondratu ditugu.”

Beraz, guk geuk eman behar dizkiegu duintasuna eta begirunea gizon, emakume eta ume guztiei.

Hiritartasuna doktrina moral musulmanaren bihotzean dago. Ale bikain honek ikuspegi musulman nobleenak euren ikasleekin aztertzeke laguntza ematen die irakasleei.

Shaikh Doctor M.A. Kaki Badawi
Unibertsitate Musulmaneko zuzendaria, Londres

Testuingurua	6
Zergatik landu behar dira eskoletan ikuspegi musulmanak?	8
Komunitate musulmanak...	10
Islama, aztergai: oinarritzko sinesmenak eta jardunak	13
Irakasleek eta eskolek badute zer eginik?	16
Hiritartasuna – aukera bat?	18
Has gaitzen	20
1. kasu praktikoa: Musulmanen ekarpenak mundu modernoan	22
2. kasu praktikoa: Ikuspegi musulmanak eta ingurumena	26
3. kasu praktikoa: Komunikabideen eragina, aztergai	30
Baliabide erabilgarriak eta web guneak	34

Testuingurua

“Globalizazioa, elkarmenpekotasuna eta antzeko gai nagusiak musulman arrunten begien bidez aztertuz gero, gure ikuspegi orokorrak hobera egingo du seguruenik... “Hiritar globalei” buruzko eztabaidari baliorik eransten badiogu, eragina izan dezakegu gure etorkizunari buruz hartzen diren erabakietan, eragin hori txikia bada ere.”

Miran Madden, Islamic Relief

MILA MILIOITIK GORA MUSULMAN DAUDE MUNDUAN, hau da, munduko biztanleen bosten bat dira musulmanak, gutxi gorabehera. Globalizazioaren bidez, kulturak eta erlijioak hurbildu egiten badira, musulmanen eta euren auzokideen arteko harremanak gero eta hobeak izango dira.

Azken hamarkadan, ordea, harreman horiek zakartu egin dira honako gertaera hauen ondorioz, esate baterako: 1990eko Golkoko gerra, Balkanetako eta Txetxeniatoko gatazkak, irailaren 11, Palestinako gatazka amaigabea eta Afganistango zein Irakeko gatazkak. Erresuma Batuan eta Europaren gaineratikoan, babes bila datozen musulmanen kopuruaren inguruko beldurrek musulmanen aurkako jarrera edo islamofobia areagotu dute.

Inolako zalantzarik gabe, ezjakintasuna bera da arazoaren muina. Jendearen balioen eta sinesmenen benetako izaerari buruzko ezjakintasunak zenbaiten iritzia desitxuratzen du, eta islamofobia adierazgarri bat gehiago besterik ez da. Erresuma Batuan, etnia eta sinesmen anitzeko gizarte

baketsu eta bateratzailearen alde egiten dutenentzat honako hau da erronka handienetakoa: nola aurre egin ezjakintasun horri.

Erresuma Batuko erkidego musulmanetan jende asko dago beste batzuekin lan egiteko prest, erronka horri aurre egiteko orduan. Askorentzat ez da kontraesana musulman konprometitua izatea eta hiritar britainiar aktiboa eta positiboa izatea. Askok eta askok erraz-erraz onartu dute erlijioan, etnian eta Erresuma Batuko hiritartasunean oinarritutako “nortasun konplexu ugariak” dituztela, eta betebetean parte hartzen dute bizitzako arlo guztietan.

Familia musulman asko eta asko, ordea, baztertuta bizi dira oraindik, etxebizitza eskasiaren ondorioz arazoak dituztelako, hezkuntzan porrot egin dutelako eta, zenbaitetan, autoestimua eskasa dutelako eta atsekabetuta eta etsita daudelako. Horrez gain, ezinbestean, erkidegoen arteko tentsioak ere hartu behar ditugu kontuan.

Hainbat komunikabidek ere ez dute inolako laguntzarik eman gorabehera horiek konpontzeko. Eredu negatiboetan

oinarrirituta, Britainia Handiko erkidego musulman gutxi batzuetan baino ez dauden muturreko ikuspegiak azpimarratzen dituzte sarritan. Izan ere, gutxitan azaltzen da musulman moderatuen ahotsa. Irudi desorekatu horrek erkidego guztietako jendea banatu dezake.

Guere testuinguruan ez ezik, "herri guztietan" ere aurre egin behar diogu iritziaren banaketari. Globalizazioak eta aurrekaririk gabeko elkarmenpekotasun orokorrak agerierian uzten dute gizaki guztiok elkarrekin lan egin behar dugula jasangarritasunez. Horrela, bada, gaur egungo belaunaldiek behar den moduko oinordetza utziko diete etorkizuneko belaunaldiei.

Batera egindako lankidetzak arrakastatsua izan dadin, begirunea eta konfiantza izan behar dira nagusi, eta, alderdi horiek sustatzeko, askoz hobeto ulertu behar ditugu ikuspegi desberdinak.

Mendebaldean kokatutako nazioarteko onegintza-erakundeakenez, Islamic Relief agentziak zeresan handia izan dezake irakasleek hiritartasunari buruz egiten dituzten mahai-inguruetan, ikuspegi musulmanak zeintzuk diren azaldu dezake eta.

Horrela, bada, Tide~* sarearekin eta DFIDrekin** batera lan egin du agentziak, txosten honen bidez amaitu den ikerketa-proiektu laburrari hasiera emateko orduan.

PROZESU HONETAN, zenbait topaketa egin dira West Midlandeko irakasle-talde batekin, 2002/2003 ikasturtean sei hilabetetik gora egon zirelako elkarrekin lan egiten.

12-14 urtekoen tarteko zikloa hasierako abiapuntua izan bazen ere, txosteneko proposamen asko eta asko beste ziklo batzuetan ere ezar daitezke.

8. orrialdean, irakasleek ikuspegi musulmanak landu egin behar direla adieraztean dituzten arazoak aztertu ditugu. Testuingurua eskaintzeko asmoz, erkidego musulmanaren zenbait ezaugarri azaldu ditugu. 13-15 orrialdeetan, Islameko sinesmen eta jardun nagusien laburpen zehatza egin dugu. Hurrengo atalean, ordea, irakasle eta eskolentzako inplikazioak izan ditugu aztergai. Horrez gain, irakasleek izan dezaketen zereginari buruzko iritziak eta hiritarren hezkuntzak eskaintzen dituen aukerak ere azaldu ditugu. Hiru kasu praktikoez hurbilketa eraginkorren adibideak eskaintzen dituzte. 34. orrialdean, material erabilgarria aipatu dugu, eta irakasleei azaldu diegu non jaso dezaketen informazio gehiago.

Txosten hau ekimen txikia baino ez da. Agerikoa da, beraz, askoz gehiago landu beharra dagoela. Hausnarketak eta ondorioak ere eskaintzen dira, nola edo hala eztabaida pizten lagunduko dutelakoan.

Zer da musulmana izatea gaur egungo gizartean?

"Niretzat, oreka lortzea oso zaila da. 25 urteko emakume gaztea naiz eta, zahartu ahala, oreka hori lortzea are zailagoa dela konturatu naiz. Izan ere, "musulmanen aurkako" amuei etengabe aurre egin behar diet, lan etikoa bilatu behar dudalako, oso ondo aukeratu behar dudalako zer musika entzun eta zer arropa jantzi eta nire jokabidea egokia izan behar delako beti. Oreka hori lortzeko ahaleginean, bidea oso pertsonala dela konturatu naiz. Nire eta Jainkoaren artean dagoen bidea da eta, horren ondorioz, bide hori aukera pertsonala izan beharko litzateke eta ez derrigorezko aukera.

Islama erabili nahi dut pertsona hobe izateko, atsegina izateko, ezagutza lortzeko, hurkoari laguntzeko, gainerakoak errespetatzeko eta gainerakoekin errespetua erdiesteko. Erratzen banaiz, gainerakoekin ezin naizela hain kritikoa izan irakasten dit eta hori guztia eta gehiago egin beharko nukeela, prakak jantzi edo musulmanak ez diren adiskideekin barre egiten dudana bitartean. Ezaugarri horiek izateko ez naiz musulmana izan behar, baina badakit nire bidean lagunduko didala."

Ayshah Nazir, 2003ko apirila

* Garapenerako Hezkuntzaren aldeko Irakasleak (ikus 34. orrialdea).

** Nazioarteko Garapenerako Saila.

Zergatik landu behar dira eskoletan ikuspegi musulmanak?

GURE GIZARTEA gero eta anitzagoa da. Irakasleek eta eskolek erronka handiari aurre egin behar diote, gazteei balioetsi egiten dituztela eta gizarte honetako hiritarrak direla sentitzen laguntzeko.

Sarritan, eskolan bertan sortzen da gizarteko arlo guztietan harreman estuak eta iritzi positiboak garatzeko lehengo aukera. Modu ezin hobean, eskolak “ezezagunari” aurre egiten dio eta ikasteko aukera paregabea da.

Proiektuan parte hartu duen irakasle-taldea ados zegoen, eskolek, ikasleei munduaren zentzua bilatzen laguntzeko orduan, benetako laguntza izan behar dutela adieraztean. Dirudenez, gaur egun ez dago gaur egungo gaiei buruzko ikuspegi islamiarrak eskaintzen dituen materialik.

Honako hau adierazi zuen irakasle batek:

“Irailaren 11ren ondoren, musulmanei eta erkidego musulmanei buruzko mezu eta irudi negatiboak izan dira nagusi. Gure ustez, oso egokia izango litzateke estereotipo horiek auzitan jartzen dituzten kasu praktiko positiboak buruzko materiala aztertzeko aukera izatea.”

Irailaren 11ren ondorioz, eztabaida ireki ugari sortu dira ikasgeletan, eta ageri-agerian utzi dute alde handiak

daudela sinesmen eta etnia desberdinetako taldeen iritzien artean.

Taldeko batzuek onartu egin zuten batzuetan tentsio handia eta gatazkak sortu direla “gai musulmanei” buruz hitz egitean.

Taldeko batzuek Ekialde Ertaineko krisia ere aipatu zuten (une horretan, Irakeko gatazka puri-purian zegoen). Hori dela eta, eskoletako iritziak are gehiago banatu daitezke. Irakasle batek adierazi zuenez, arrazakeria moderatuaren “tantak gero eta ugariagoak” dira eta, horren ondorioz, “kulturaren inguruko sentsibilitaterik eza” handitu egin da. Beste irakasle baten esanetan, “gure eskolan ikasleen %20 Asiako musulmanak direnez integrazioaren erronkari aurre egin behar diogu egunero”.

Musulman asko dituzten eskoletako irakasleak beste gai batzuek kezkatzen dituzte. Onartu egin zuten hainbat ume musulmanek ez dakitela ezer euren oinordetza islamiarrari buruz eta gertakari horrek eragina izan dezakeela euren autoestimuan. Era berean, oso kezkatuta zeuden ikasle batzuen arrazakeriagatik. Horrela, bada, euren buruari galdetzen zioten zer egin zezaketen ikasleei beste ikuspegi batzuk aztertzen laguntzeko, borroka alde batera utzita. Jatorri desberdineko musulmanen arteko tentsioak ere aipatu zituzten. Asiako ikasleak eta somaliar etorri berriak dira horren adierazgarri.

Talde honen mahai-inguruetan, irakasleek gai ugariari buruz eztabaidatu zuten. Eskola batetik bestera, testuinguru eta lehentasunak aldatu egiten baziren ere, adostasuna erabatekoa zen jorratu nahi zituzten gai nagusiei dago kienez. Ondoren azaltzen diren ideiak zehaztutako gai nagusi batzuen adierazgarri dira.

“Komunikabideek” batzuetan sortzen dituzten estereotipoak kolokan jartzea.

Ikasleen arteko iritzien banaketa auzitan jartzea, euren jatorria edozein dela ere.

“Mendebaldeko” eta Islameko ikuspuntu askoren arteko loturak ezartzea eta antzekotasunak daudela onartzea.

Erkidego musulmanetan hainbat gairi buruz dituzten ikuspegi desberdinak balioestea.

Erkidego guztiak elkartzeko aukeren berri ematea.

Ume musulmanen autoestimua handitzea, euren fedeari eta kulturari buruzko material positiboaren bidez.

Gizarteratzea eta aniztasuna bultzatzea.

Islamofobiaren hazkuntzari aurre egitea.

Hiritartasunaren zentzu positiboa sustatzea.

Kultur eskubideak murrizteari aurre egitea.

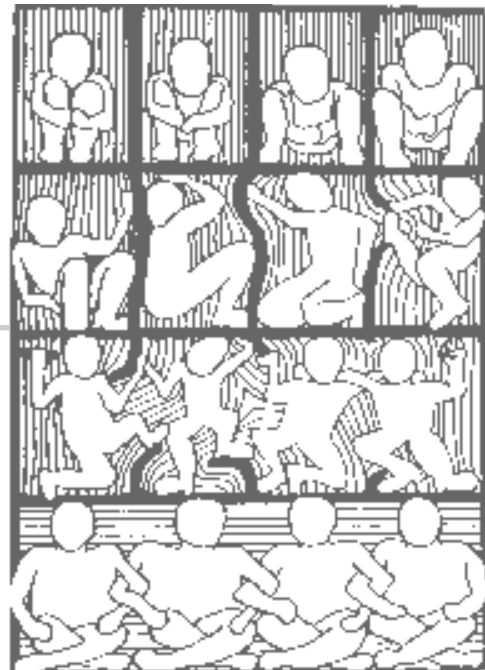
Zertarako landu behar dira eskoletan ikuspegi musulmanak?

Judaismoak, Kristautasunak eta Islamak tradizio batzuk partekatzen dituztela onartzea.

Gure etnien, erlijioan eta bizilekuan oinarritzen diren “nortasun ugariak” ditugula onartzea.

Islamaren izaera moderatua bezain tolerantea ulertzea (izan ere, ume musulman askok ez dakite hori horrela dela).

Zein da zure iritzia?

Thin Black Lines, Tide~ DEC, 1998

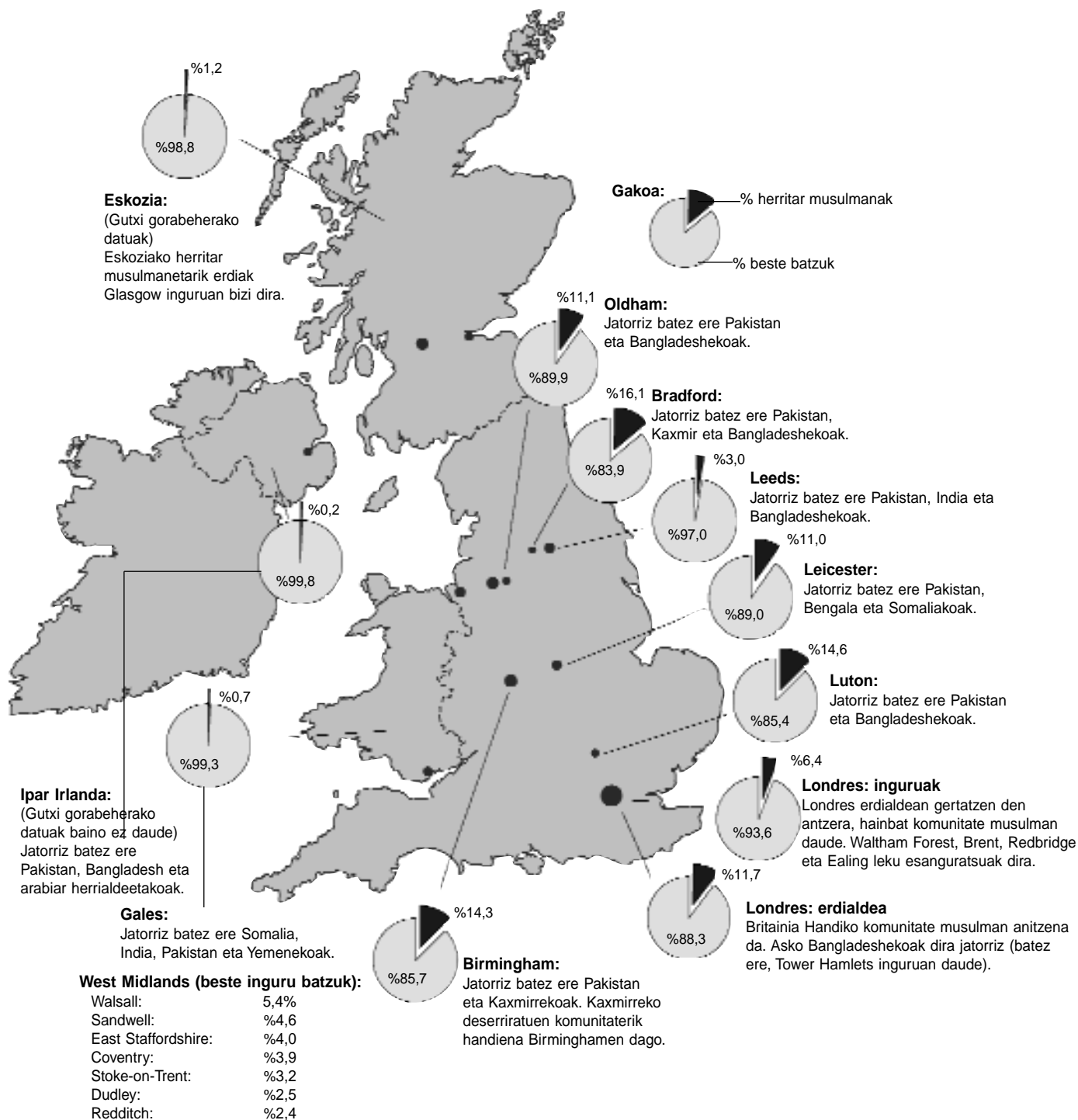
Komunitate musulmanak Erresuma Batuan...

Britainia Handiko 2001eko erroldan, jendeari zein erlijiotakoa zen galdetu zitzaion; lehenengoz egin zen horrelako galdera bat eta aukerakoa zen (aurreko erroldetan herritar musulmanen gaineko estatistikak gutxi gorabeherakoak ziren). Zehaztasun gehiago gura izanez gero, begiratu honako web orri hau:

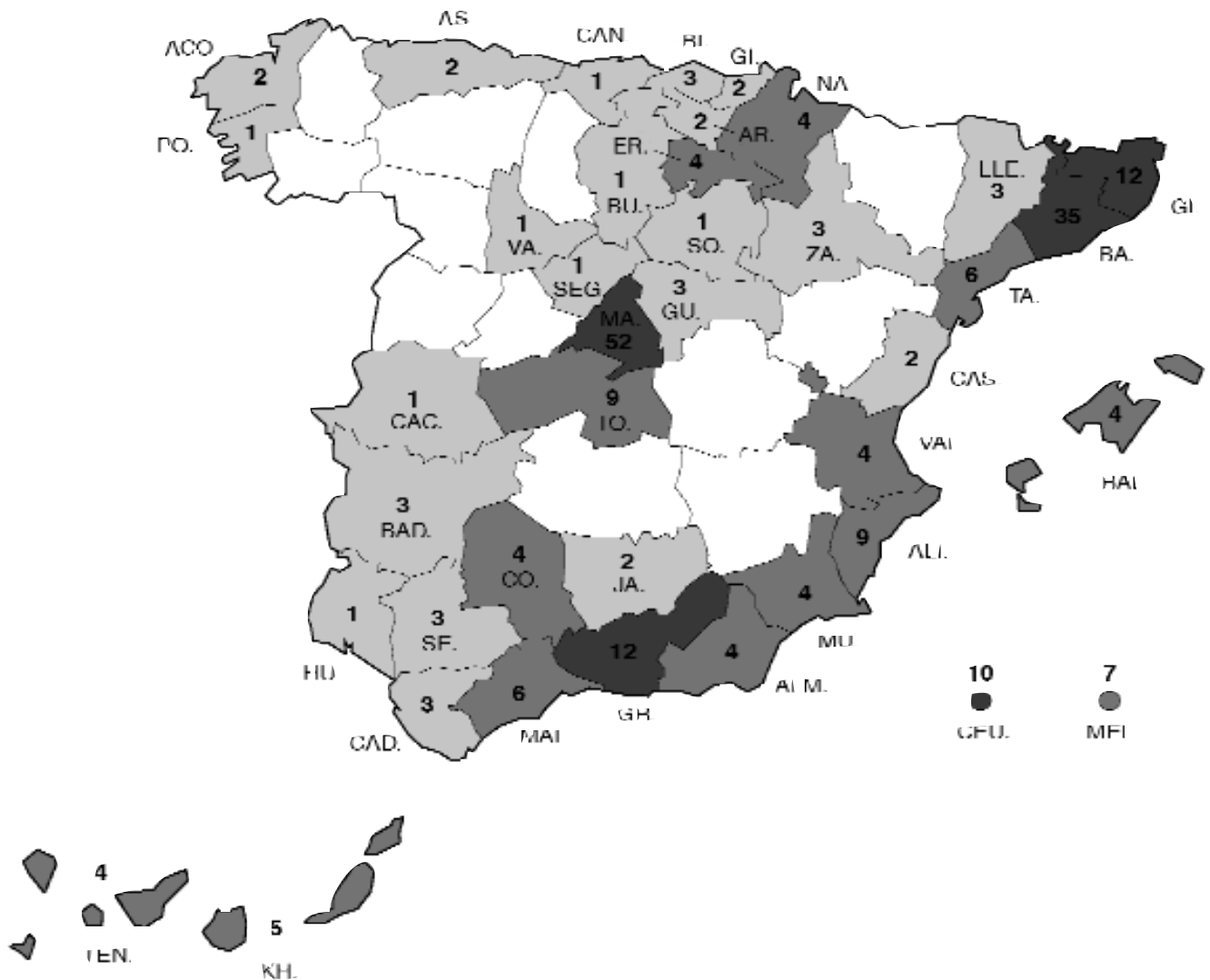
www.statistics.gov.uk/census2001

	Erresuma Batua Herritarrek: 58.789.194		West Midlands Herritarrek: 5.267.308	
Kristauak	42.079.417	%71,80	3.823.235	%72,60
Budistak	151.816	%0,25	9.760	%0,18
Hinduak	558.810	%0,95	56.669	%1,08
Juduak	266.740	%0,45	4.977	%0,09
Musulmanak	1.591.126	%2,70	216.184	%4,10
Sikh	336.149	%0,57	103.870	%1,97
Beste batzuk	178.837	%0,30	10.895	%0,20
ED/EE	13.626.299	%23,20	1.041.719	%19,80

Oharra: Britainia Handiko biztanleen %3,1 dira musulmanak. Iturra: National Statistics Online, 2001eko errolda.

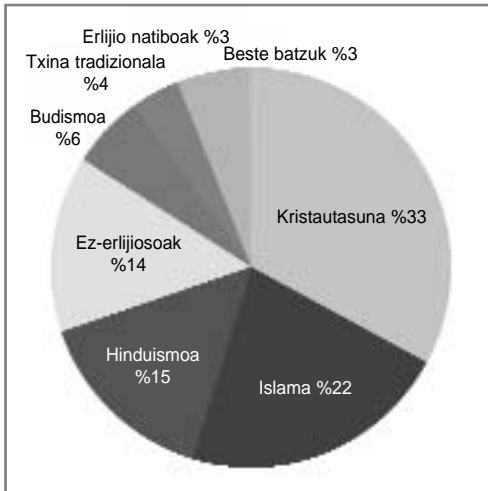
...Estatu espainolean...

• Komunitate eta Elkarte kopurua:	235
• Biztanle musulmanak Espainian:	ez dago datu ofizialik
• Komunitate Islamiarren Batasunaren arabera (UCIDE):	500.000
• Erakunde Erlijioso Islamiarren Federazioaren arabera (FEERI):	1.000.000

- **Erakunde Erlijiosoan Erregistroa** 1981eko urtarrilaren 31n sortu zen, Erlijio Askatasunari buruzko Legearen bosgarren artikulua garatzen duen Errege Dekretuaren bidez.
- **Inskripzioa** erakunde interesdunak hala eskatuta egiten da. Elizak, konfesioak, komunitate erlijiosoak, ordenak, kongregazioak, institutu erlijiosoak, elkarte-erakunde erlijiosoak, elkarteak, fundazio kanonikoak eta federazioak erregistratu daitezke.
- **Nahitaez bete beharreko betekizunak hauek dira:** sorrera agiria, erakundearen izena, helbidea, helburu erlijiosoak, funtzionamendu arabidea eta erakunde ordezkariak.

...eta munduan

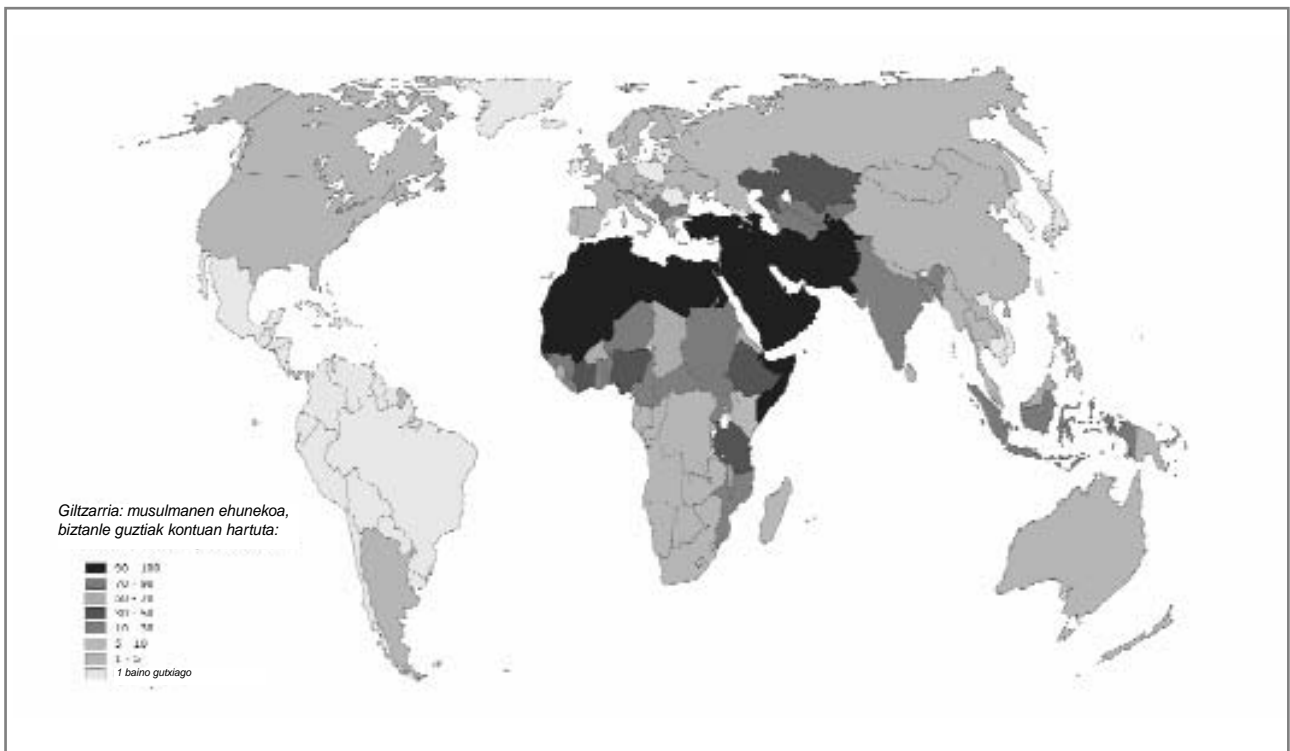
Iturria: www.adherents.com 2002 (munduko erlijioei buruzko estatistikak jasotzen dituen web orri independentea).

Munduko erlijio nagusiak

Islama munduko bigarren erlijio handiena da, bai eta arinen hazten dena ere. Indonesia, Pakistan, Bangladesh eta India dira biztanle musulman gehien dituzten herrialdeak, 100na milioi dituzte eta.

Mendebaldeko herrialde askotan ere, musulman ugari bizi dira. Estatu Batuetan, esate baterako, 5,7 milioi musulman daude gutxi gorabehera (juduak beste); Frantzian, 4,5 milioi inguru; Alemanian, 2,5 milioi inguru; eta Erresuma Batuan, 1,6 milioi.

Iturria: 2001 S.A. *Understanding Global Issues*.

Islama, aztergai: Oinarrizko sinesmenak eta jardunak

Islamaren sorrera

Hona hemen Islameko sinesmen eta jardunen oinarriak:

1. Jainkoaren agerkundea – Ala Ahalguztidunaren orientazio zuzena (Ala Jainkoa da arabieraz).
2. Mahoma profetaren (*pbuh**) bizitza –adibidea (sunnah) eta esaerak (hadith)–.

Musulmanen ustez, 23 urtez Ala Ahalguztidunak Bere Borondatearen berri eman zion Mahoma profetari (pbuh), musulmanen Liburu Santua den Koran Sakratuaren bidez.

---

* Pbuh (Bakea berekin). Horra hor musulmanek, euren maitasuna adierazteko, Mahomaren (pbuh) edo beste profeta baten izena aipatzen denean esaten duten otoitza.

Jainkoaren Plana

Ala Ahalguztidunak den-dena sortzen du unibertsoan.

Zer esan dezakegu Ala Ahalguztidunari buruz?

Esan: "Bera da Ala! Bakarra,
Ala, Betierekoa,
Ez du sortu eta ez da sortua izan
Ez du parekorik."

(KORAN SAKRATUA, ZINTZOTASUNAREN KAPITULUA 112)

Era berean, honako hau ere sinesten dute musulmanek:

- Ala Ahalguztiduna guztion gidari izan da beti, eta, aingeruen bidez, bere agerkundearen berri eman zien profetei edo bereziki aukeratutako mandatariei.
- Profeta guztien oinarrizko irakaspena berbera izan da beti:
  - ▶ Ala Ahalguztidunari men egitean, gizakiaren arimak bakea lortzen du eta pertsona berezko harmonian dago sorkuntzaren gaineratikoarekin (fitra).
- Mineralei, landareei eta animaliei ez bezala, gizakioi men egiteko edo matxinatzeko borondatea eman digute, eta guztiok egin behar diogu aurre proba horri.
- Bidalitako profeta guztiak jarraitu beharreko ereduak dira gizakiontzat. Bakearen eta maitasunaren bidera daramate jendea, otzantasunaren eta Alaren adorazioaren bitartez. Horrela, bada, betiereko bizitzarako prest egongo dira, hau da, bakearen bizilekurako.
- Profetek jendeari irakatsi zioten nola aurre egin Deabruaren tentaldiei eta niaren xuxurla berekoiei. Euren mezuak fededun asko erakartzen bazituen ere, profetek aurkakotasun bortitza aurkitu zuten askotan.
- Gizakien historia, zibilizazioen goraldia eta beheraldia, beraz, profetek sustatutako Jainkoaren deiak erakarrirako eta gaitzetsitako jendearen historia da.
- Mahoma profeta (pbuh) azken profeta izan zen, bai eta alde zuzenetik egondako guztien berme-maila ere. Gizaki guztion mesederako bidali zuten profeta.

Zeintzuk dira Mahoma profetak irakatsi dituen sinesmenak eta jardunak?

Fedearen zazpi artikulak:

1. Ala Ahalguztidunean sinetsi.
2. Gizakiei bidalitako profeta eta mandatari guztietan sinetsi (batzuen izena badakigu zein den; beste batzuen, ordea, ez).
3. Alaren liburu guztietan sinetsi; esate baterako, Musa (Moises), Dawud (David) eta Isa (Jesus) profetei bidalitako liburu guztietan, bai eta Mahoma profetak (bakea berekin) jasotako Koran Sakratuan ere.
4. Aingeruetan sinetsi.
5. Predestinazioan (qadar) sinetsi.
6. Azken judizioko egunean sinetsi.
7. Betiereko bizitzan sinetsi.

Hona hemen Islameko jardunaren bost zutabeak:

1. **Fedearen aitortzea (Shahada).** Ala Ahalguztiduna besterik ez dela gurtu behar eta Mahoma (pbuh) bere Mandataria dela sinestea.
2. **Otoitzaldia (Salat).** Egunero egin beharreko bost otoitzaldiak (egunsentia baino lehen, eguerdiaren ostean, arratsalde erdian, eguzkia sartu ondoren eta gauean).
3. **Baraua (Saum).** Ilargi-urteko bederatzigarrena den Ramadanekeo hilean egin beharreko baraua.
4. **Ongizate-kuotak (Zakat).** Eman beharreko limosnak (ilargi-urte batean metatutako aberastasunaren %2,5).
5. **Erromesaldia (Hajj).** Ilargi-urteko Du-l- Hijja izeneko hilean Mekara egin beharreko erromesaldia.

Islamaren historia laburra Mahoma profetaren (pbuh) garaitik

Mahoma profeta (pbuh) Mekan jaio zen g.g.ko* 579. urtean, eta Abraham profetaren familiaren oinordekoa zen. Txiki-txikitan umezurtz geratu zen, eta artzain lanetan eman zuen haurtzaroa. Ondoren, merkataritza izateko prestatu zen. Hazi ahala, pertsona zintzoa, konfiantzakoa, osoa eta jakintsua zela erakutsi zuen. 25 urte zituela, Khadijahen proposamena onartu zuen. Negozio-emakume aberatsa eta alarguna zen. Mahomak (pbuh) alde zuzenetik lan egin zuen berarentzat, eta bere nortasunak txundituta utzi zuen. 26 urte egon ziren ezkontuta eta oso zoriontsuak izan ziren. Khadijah hil ondoren, Mahoma profeta (pbuh) berriro ezkondu zen zenbait aldiz eta oso zoriontsua izan zen.

Berez, oso begieslea zen. Mahomak (pbuh) sarritan hausnartzen zuen bere garaiko gizarteko gaitzei buruz. 40 urte zituela, Mekaren inguruan zegoen mendiko haitzulo batean, Mahoma profetak (pbuh) lehenengo goi-agerkundera jaso zuen. Hurrengo 23 urteetan, agerkundeek jarraitu egin zuten eta Koran Sakratua eratu zuten. Hasiera batean, Mahoma profetak (pbuh) mezu monoteistaren eta gizartearen eraldatzeko deia erabazteko mehatxupean zeuden jazarpena jasan zuen. Gero, Medina joan zen bere lehenengo jarraitzaileekin. Mahomak (pbuh), ordea, ez zuen etsi eta, g.g.ko 632. urtean hil zenean, Arabiako penintsula osoa zegoen Islamaren eraginpean. 100 urtean zehar, Islamaren eragina Indiako iparraldetik hedatu zen ekialdean, eta Gibraltarreraino iritsi zen mendebaldean.

Hurrengo 1.400 urteetan, estatu musulman askok egin dute gora eta behera; esate baterako, Asiako Inperio Moghula eta Ekialde Ertaineko eta Europako otomandarrak. Erudizio musulmanari eta bizitzako arlo guztietan egindako ekarpen handiari esker, mundua aurreapenaren eta oparotasunaren lekuko izan zen.

* g.g. Gure garaiko.

“Musulmana” hitz arabiarra da, eta Jainkoaren Borondateari men egin den pertsonaz ari da.

“Islama”, arabieraz, otzantasunaren bidez lortutako bakea da.

Labur-labur, Islameko printzipio orokorrek bizitzako arlo guztietarako eskaintzen duten orientazioa

Islameko printzipio orokorrek Koran Sakratuan eta Mahoma profetaren (pbuh) sunnahean dute jatorria. Biak arreta handiz lotu zituzten. Musulmanen ustez, orientazioa eskaintzen dute, jaiotzatik heriotzara arte, une oro eta bizitzako arlo guztietan.

Izan ere, mundu islamikoak ekarpen handiak egin ditu mendebaldeko gaur egungo zibilizazioan, honako arlo hauetan: literatura, filosofia eta historia, arkitektura eta artea, medikuntza, zientzia, teknologia eta negozioak, eta merkataritza.

Labur-labur esanda, ezagutza eta jakituria bilatzea musulmanen lehentasun nagusia izan da betidanik.

Hezkuntza: “Ezagutza bilatu, jaiotzetik hil arte.”
(MAHOMA PROFETA)

Hiritartasuna: “Auzokoa goseak hiltzen dagoela, sabela beteta lo egiten duena ez da gutarra.”
(MAHOMA PROFETA)

Politika: “Jainkoak ez du gizakien izaera aldatzen harik eta gizakiek barruan dutena aldatu arte.”

Giza eskubideak eta erantzukizuna: “Ez eman minik inori eta inork ez dizu minik emango. Gogoan izan JAINKOAREKIN egongo zarela eta BERAK zure egintzen berri izango duela.”
(MAHOMA PROFETAREN AZKEN SERMOIA)

Justizia sozio-ekonomikoa: “Alak ahaideekiko justiziaren, ongintzaren eta eskuzabaltasunaren alde egiten du. Lizunzeria, gaitzesgarria eta zapalkuntza debekatzen ditu. Erregutu egiten dizue. Horrela, beharbada, ohartaraziak izateko aukera eskainiko duzue.”
(KORAN SAKRATUA - 16:90)

Ingurumenaren oinordetza: “Berari esker zarete oinordekoak lurrean. Sinesten ez duenak sinesgogortasunaren ondorioak pairatuko ditu. Sinesgogortasunak bere arimari egingo dio kalte.”
(KORAN SAKRATUA - 35:39)

Izpirituaren borroka (edo Jihad fi al Nafs) – “ni maltzurrenaren” aurkako borroka: “Dohatsua arazten duena (arima)”. (KORAN SAKRATUA - 91: 9)

Zer da musulmana izatea gaur egun? Zergatik ote daude hainbeste iritzi desberdin musulmanen artean?

Mila milioi musulman daude eta gizakien familia-zuhaitzeko adar guztietan dute jatorria. Urteko Hajj erromesaldian, esate baterako, Asiako, Ekialde Ertaineko, Afrikako, Europako eta Amerikako musulmanak elkartzen dira Mekan, denek batera otoitz egiteko.

Munduko musulman gehienek lehen aipatutako sinesmen eta balio berberei eusten diete. Hala ere, ideia desberdinak ere badaude. Hona hemen arrazoiak:

- Jendeak bere erara interpretatzen du Islameko doktrina.
- Erlijio guztietan gertatzen den bezala, musulmanek ezagutza, ulermen eta konpromiso maila desberdinak dituzte. Euren ingurune kulturalaren eraginpean daudenez, beste modu batera bizi dute euren fedea.
- Honako hau esan zuen Mahoma profetak (pbuh): “Musulman guztiak gorputz bat izan beharko lirateke: inork minik sentitzen badu, gainerakoek ere sentitu beharko lukete”. Beste musulman batzuen oinazeak era guztietako eraginak izango ditu musulmanengan, edonon daudela ere.
- Musulman guztiak ez dituzte Islameko ideal sakonenak kontuan hartzen.

Honako hau esan zuen Mahoma profetak (pbuh):

“Nire bidea bide nagusia da”.

Irakasleek eta eskolek badute zer eginik?

AURREKO ORRIALDEETAN, gaur egun eskolak eta irakasleak zer testuingurutan ari diren lanean aipatu dugu. Ikuspegi hori garrantzitsua izan da proiektu honetarako. Gero eta globalagoa, anitzagoa eta elkarmenpekoagoa den gizartean bizi garenez, gure etorkizuneko garapenean (eta iraunkortasunean) eragina duten zenbait gai sortzen dira. Irakasle-taldeak zenbait gai nagusi zehaztu ditu mahai-inguruetan:

- “Nolako gizartean bizi nahi dugu?”
- “Zer balio eta printzipio ikusi nahi ditugu honen guztiaren oinarri gisa?”
- “Zer egin dezakegu irakasleok etnia eta sinesmen anitzeko gizarte honen garapena egokia izateko eta zer egin dezakegu hiritartasunari zentzu berria emateko?”

Eztabaida guztien ostean, adostasuna lortu genuen. Argi eta garbi dago hezkuntza-sistemak, oro har, eta ikastetxeek, batez ere, zeregin garrantzitsua dutela “hiritartasunari zentzu berria emateko” orduan, eta beste batzuek ere (sektore publikoak, pribatuak eta boluntarioak) euren zeregina betetzen dutela prozesu horretan. Dena dela, guk, irakasleok, kulturategotasunaren inguruko kontzientziarioa sustatu behar dugu eta zeregin erabakigarria dugu arlo horretan.

Eztabaidari begira, Bhikhu Parekhren presidentetzapeko Etnia Anitzeko Britainia Handiaren Etorkizunari buruzko Batzordeak aurkeztutako ondorioak oso garrantzitsuak izan dira. Aurkikuntzok

ikastetxeen eta euren curriculumaren zeregina oso garrantzitsua dela azpimarratzen dute.

Bhikhu Parekh haratago joan zen Tide~ sareak 2001eko ekainean egindako Biltzarrean, eta curriculumak garatu beharko lituzkeen “gaitasunei” buruz duen iritzia eman zuen.

Gure ikuspuntutik, “gaitasun” hauek ikasleen heziketa beharrezanez buruz genituen lehentasunak eta sentimenduak oso argi eta labur adierazten zituztela uste genuen.

Zer eskaini beharko luke hezkuntzak...?

Bhikhu Parekhren ustez (Etnia Anitzeko Britainia Handiaren Etorkizunari buruzko Batzordeko presidentea), honako hau sustatu behar du hezkuntzak:

- desberdintasunekin bizitzeko gaitasuna
- aniztasunean eta desberdintasunean gustura egoteko gaitasuna
- justiziaren zentzu sakona
- gizatasunaren zentzua
- pentsaera kritiko eta independenterako gaitasuna
- gure nortasun ugariarekin bizitzeko gaitasuna

Zein da zure iritzia?

Gure ustez, zer lortu behar dute gazteek ikuspegi musulmanak aztertzen dituen ariketa honen bidez?

Ikuspuntu aberatsagoa izatea

Ideia eta ikuspegi berriak onartzea

Bizimodu, kultura eta sinesmen desberdinak onestea

Uste sendoak auzitan jartzeko borondate ona izatea

Iritziak adierazteko konfiantza eta gaitasunak izatea

Aurreiritziak detektatzeko trebetasuna izatea

Ikertzeko gaitasuna izatea

Loturak ezartzeko eta antzekotasunei erreparatzeko trebetasuna izatea

Edozein sinesmen edo erkidegotan dagoen aniztasunaren inguruan kontzientziatzea

Musulmanek gure gizartean egin duten ekarpen aberatsa onartzea

Gure iritzia eta beste batzuen balioetsi egiten direla sentitzea (desberdinak badira ere)

Hiritartasuna – aukera bat?

2002KO IRAILETIK AURRERA, Britainia Handiko eskolek Hiritartasunari buruzko curriculum berria dute. Presioen eta lehentasunen ondorioz, erronka handia izan bada ere, irakasle askok aukera egokia dela adierazi dute.

Proiektu honetan, ariketen ahalmen bereziari buruz eztabaidatu nahi genuen Hiritartasunari buruzko curriculumaren bidez, bai eta praktikan izan zitzakeen ondorioei buruz ere. Era berean, xehetasunez eztabaidatu genuen nolako ekarpenak izan zitzaketen ikuspegi musulmanek Hiritartasunaren arloan bertan eta curriculumeko beste arlo batzuetan (ikus ondoren azaldutako zenbait ideia). Bagenekien curriculumean sortu ahala aukera gehien eskaintzen zituen hurbilketa izango zela eraginkorrena. Esate baterako, komunikabideek gizartean duten zeregina aztertuz gero (Hiritartasuna bigarren zikloan), aukera paregabea izango genuen gaur egungo gaiak nola tratatzen diren zenbait ikuspegiatik aztertzeko.

Taldeko irakasleek ikuspuntu sendoak adierazi zituzten ikuspegi musulmanei buruzko lana isolatzean sortzen den arriskuaren gainean. Gure ustez, arlo hori lanetik aparte jorratuz gero (edo Hiritartasunaren bidez bakarrik jorratuz gero), mezuak ez ziren oso erabilgarriak izango, eta desberdintasuna eta bazterketa nabarmendu egingo ziren. Nolanahi ere, bagenekien zenbait ikuspegiren plangintza zehatzagoa egin behar genuela eta ikasteko aukera horiek ezin zirela zoriaren edo ikasle baten interes bereziaren menpe utzi.

“Bai, Hiritartasunaren arloak aukera paregabea eskaintzen dit ikasleekin ikuspegi musulmanak aztertzeko... Hala ere, ez dakit nola jorratu gai hori. Musulmana ez naizenez, oso kezkatuta nago txarto dagoen zerbait esan edo egin dezakedalako... edo iritziak gaizki ulertu daitezkeelako... Hori dela eta, arreta handiz lantzen dut gai hori...”

Lan-taldeko irakaslea

Hiritartasuna: ikasketa-egitaraua. Bigarren zikloa

Nazio, eskualde eta erlijio aniztasuna eta nortasun etnikoak Erresuma Batuan, eta elkarrekiko begirunearen eta ulermenaren premia.

Arazoak gizalegez konpondu beharraren garrantzia.

Komunikabideen eragina gizartean.

Mundua, erkidego globala; eta horren ondorioz politikan, ekonomian, ingurumenean eta gizartean sortutako inplikazioak.

Topiko politiko, izpiritual, moral eta sozialei, kulturako gaiei, arazoei eta gertaerei buruzko hausnarketa; informazioa eta iturriak aztertuta.

Irudimenaren erabilera, beste pertsona batzuen esperientziak kontuan hartzeko eta norberarenak ez diren iritziak aztertu, adierazi eta azaltzeko.

Ikuspegi musulmanei buruzko lana oso lagungarria izango da, Hiritartasunari buruzko curriculumaren alderdi hauei eta beste alderdi batzuei begira.

Proiektu honetako esperientzia kontuan hartuta, argi eta garbi dago irakasleek laguntza eta konfiantza handiagoa izan behar dutela euren lanbidea garatzeko orduan, euren gaitasunak hobetu nahi badituzte eta ikuspegi desberdinei zein gai gatazkatsuei buruzko eztabaidak egin nahi badituzte.

Islamak abiapuntu asko eskaintzen ditu:

- ❑ Islameko balio-sistema ekologiko eta etikoak ohiko bizimodu jasangarrirei eutsi die munduko giro gogorrenetako batean.
- ❑ Mundu musulmana sarritan bizi izan da inolako arazorik gabe kultura aniztasunarekin eta aniztasun erlijiosoekin batera.
- ❑ Ohiko gizarte musulmanek teknologia, hezkuntza eta sistema politikoak hartu dituzte, euren bizimodua hobetzeko eta garapenaren erronkei aurre egin ahal izateko.
- ❑ Mendebaldeko mundua eta mundu musulmana elkarmenpekoak dira, merkataritzari eta baliabideei begira.
- ❑ Erresuma Batuko musulmanek ekarpen adierazgarriak egin dituzte Britainia Handiko gizartean.
- ❑ Historian zehar, musulmanek ekarpen handiak egin dituzte garapen teknologiko, zientifiko eta artistikoari begira.

Ikus 24. eta 25. orrialdetako kasu praktikoak, irudidun adibide batzuk agertzen dira eta.

Arkitektura islamikoaren adibidea Alhambra, Granada.

...curriculumaren bidez

Gai askori buruzko lan egiteko aukera badago. Hona hemen ideia batzuk:

The Muslim News

Bikaintasunaren sariak

Navid Aktar telebista-ekoizle independentea da, eta Islamari buruzko irudi positiboa ematen du bere lanetan.

Reem Shafiq, BBCn zegoen iragandako denboraldian, eta Islamak hezkuntzari garrantzi handia ematen diola azpimarratu zuen.

“GIZARTERATZEA”, “Kulturartekotasuna” “Aukera Berdintasuna”. Horra hor azken urteotako hezkuntza-agendaren lehentasun nagusiak. Irakasleek ondotxo daki- te ikasgelan bertan hurbildu beharra dagoela, ikasle guz- tien premiari erantzuteko. Beraz, ikastetxe gehienek espe- rientzia eta praktika nahikoa izango dute, irakasleoi ira- kaskuntzaren bidez ikuspegi desberdinak bilatzen eta erabiltzen laguntzeko.

Gida hau moldatu duen taldeko irakasleak ikasle musul- manak zituzten eta ikasle musulmanik ez zuten eskoleta- koak ziren. Bagenekien ikuspegi musulmanak lantzeko abiapuntua eta lehentasunak testuinguru desberdin bezain garrantzitsu horien arabera aldatuko zirela, eta ira- kasleek etengabe erabili behar zutela euren sen profesio- nala, hurbilketa bereziak euren nahierara bideratzeko.

Orrialdeotan, nahiz eta ezaguera-arlo hau zabal eta kon- plexua izan, oinarriko printzipio batzuk eskaintzen diz- kiegu ikuspegi musulmanei buruzko lana sustatzeko prest dauden ikastetxe eta irakasleei. Hainbat besteren antzera, ikuspegi musulmanak aldatu eta garatu egiten dira. Anitzak dira eta gaur egungo gaien testuinguruan aztertu behar dira. Hori guztia kontuan hartuta, badakigu curricu- lumaren plangintza oso garrantzitsua dela, irakasleen lan- kidez eta hausnarketan oinarritzen den sormen-proze- sua da eta.

Irakasleentzako galderak

Gure eskolak:

1. Ikuspegi desberdinen (ikuspegi musulmanak barne) premiaren eta garrantziaren inguruko kezka sustatzen du irakasleen artean?
2. Irakasleen trebetasunak eta konfiantza susta- tzeko (eta ez ahultzeko) laguntza erabilgarria eskaintzen du?
3. Aldian-aldian ideiak trukatzeko aukera ematen du eta langileen arteko harreman onak susta- tzen ditu hausnartzeko aukeren bitartez? (bali- teke hain erabilgarriak ez izatea “aditu” baten “inputa” eskaintzen duten saioak).
4. Material erabilgarriak, web orriak... buruzko in- formazioa koordinatzeko sistemaren bat es- kaintzen du, irakasle guztiek informazio hori eskuratzeko aukera izan dezaten? Sail batek hori guztiori antolatuta lezake.
5. Eskolako bizimoduan ikuspegi desberdinak balioesten eta onartzen dituen giroa sortzeko lan egiten du? Esate baterako, material grafi- koen, bileren... bitartez.

22-33 orrialdeetan, ikasgelan bertan egindako hurbilketak alderatzeko hiru adibide zehatzago agertzen dira. Adibi- deok ez dira derrigorrezko proiektuak, egin daitekeenaren laginak baizik. Ideiok zure plangintzan erabili ahal izango dituzu.

Zenbait aholku erabilgarri...

Zer hartu beharko genuke kontuan?

Honako hau egin behar da...

- ☺ Ikuspuntu eta iritzi guztiak balioesten dituen giroa sortu.
- ☺ Galderak egiteko eskatu.
- ☺ Ikasleei laguntza eman, taldean bertan euren ikuspegiak beste batzuekin trukatu ditzaten.
- ☺ Ikasle-taldeei eskatu euren ikuspuntuak eta gomendioak beste batzuen aurrean azaltzeko eta arrazoitzeko.
- ☺ Gai berriak azaldu modu erakargarrian; esate baterako, pertsonen edo erakundeen aipamenen, egunkariko artikuluen, marrazki bizidunen... bitartez.
- ☺ Zenbait ikuspegi musulman irudikatu eta aztertu.
- ☺ Ikuspegi musulmanak eta beste ikuspegi batzuk aztertu.
- ☺ Ikasleei lagundu antzeko alderdiak eta alderdi desberdinak antzematen; esate baterako, zeintzuk diren ikuspegi musulmanen eta beste ikuspegi batzuen artean dauden antzekotasunak.
- ☺ Zure iritzi batzuk azaldu... zure zalantzak, batez ere. Oso egokia izan liteke taldearen eztabaidari begira.
- ☺ Ikasleei lagundu gaiak testuinguru zabal eta orokorragoan aztertzen.

Hobe da...

- ☹ "Adituarena" ez egitea. Batzuetan, ondo dago "ez dakizula" onartzea.
- ☹ Irakaslea eztabaidaren hizpide ez izatea.
- ☹ Eztabaida ez manipulatzeko, "erantzun zuzena" lortu ahal izateko.
- ☹ Ikuspuntu arrazistak edo probokatzailak inolako arrazoirik eman gabe ez gaitzestea. Dena dela, beste ikuspuntu batzuk ere entzun beharko dira.
- ☹ Borrokaren beldur ez izatea eta beste batzuei aukera hori emateko beldurrik ez izatea, zenbait argudio entzun egiten direla bermatzeko.
- ☹ Estereotipoak ez sendotzea. Ikasleek estereotipo horiek auzitan jartzen dituzten alderdiei buruz hausnartu behar dute.
- ☹ Alienazioa ez sustatzea "eurak eta gu" eta antzeko hitzen bidez. Bateratzailea izan behar zara.
- ☹ Ikasle musulmanak "kinka larrian" ez jartzea (ikasgelako talde anitz batean). Euren ahotsa eztabaidetan entzuten dela bermatu behar duzu.
- ☹ Zorrotzegia ez izatea zure plangintza egiteko orduan. Batzuetan, bat-bateko eztabaidak izan ohi dira onenak. Horretarako aukera eman, beraz!

1. kasu praktikoa

Musulmanen ekarpenak mundu modernoan

Islamean, ezagutza bilatzea gurtzatat hartzen da:

“Alak ezagutzaren bidea bilatzen duenari utziko dio Paradisuan sartzen.”

(MAHOMA PROFETA)

ISLAMAREN SORRERATIK BERTATIK, musulman jakintsuek ekarpen esanguratsuak egin dituzte ezagutzaren munduan. Izan ere, VII. mendetik XV. mendera, musulmanek eurek eraman zuten giza zibilizazioaren zuzia. Inperio Erromatarra erori ondoren, Europa letargian murgildu zen. Musulman jakintsuek, ordea, Antzinako Greziako eta Erromako jakituria klasikoari eutsi zioten. Ezagutza-egarriaren ondorioz, musulmanek aurrerapen ikusgarriak egin zituzten hainbat eta hainbat arlotan; esate baterako, matematiketan, astronomian, geografian, medikuntzan, fisikan, kimikan, biologian, botanikan eta albaitaritzan. Sinesmenen jatorrian batasuna zegoela jakin zutenetik, musulman jakintsu askok diziplina akademikoaren artean zegoen hurbiltasunari erreparatu zioten. Hori dela eta, oso ohikoa zen mediku batek matematiketan, filosofian edo astronomian jardutea. Zibilizazio musulmanaren goren mailan, erudizioak bete-betean asmatu zuen, mundu zabaleko jendearen energiak eta jakituria bateratu baitzituen. Hiri musulman askotan, nazioarteko benetako hiritartasuna zegoen. Musulmanek beste bizimodu batzuekin zuten abegitasunari eta tolerantziari esker, jatorri erlijioso eta etniko askotako jendearen arteko elkarreragina sustatu zen.

900 urtez ia-ia aitzindaritzan intelektualean egon ondoren, ordea, barruko iskanbilerik eta norberaren gogobetetasunak geldialdia eta, ostean, gainbehera eragin zuten.

Nolanahi ere, egiaztatu egin daiteke musulman jakintsuek Bagdadetik, Espainia musulmanetik, Kairotik eta antzeko egoitza nagusietatik garatutako aurrerapenak Europako “Berpizkundearen” (biziberrialdi intelektuala- ren) oinarria izan zirela Erdi Aroan. Horren ondorioz, Iraultza Industrialak sortu zen eta, ondoren, gaur egungo lorpen zientifiko eta teknologikoak agertu ziren.

Helburuak

Ikasleek:

- Zibilizazio islamiarraren tradizioa aniztasunean oinarritu dela jakin behar dute.
- Aurrerapen zientifiko eta tekniko musulmanek mundu modernoan eragin adierazgarria izan zutela onartu behar dute.
- Aurrerapen horiek euren bizimoduan izan duten eraginari buruz hausnartu behar dute.
- Gaur egungo gizartea nolakoa den hobeto ulertu behar dute, eta, horretarako, gure aberastasun historikoarekin alde-ratu behar dute.

Ariketak

1. Giza Eskubideak, Hiritartasuna eta Islama, aztergai

Ikasleak taldetan antolatu eta taldeei eskatu hurrengo orrialdeko agiri bana irakurtzeko. Horri buruz eztabaidatzeko eta gizarte bakezale bezain anitzaren oinarri diren printzipio nagusiak zehazteko eskatu. Ondoren, taldeek euren agiriaren edukia azalduko dute eta zer printzipio antzeman dituzten adieraziko dute. Amaitzeko, printzipioei buruz eztabaidatu talde guztiekin, printzipio nagusiak hurrenkeraz jasotzen dituen zerrenda orokorra egiteko. Era berean, galdetu zeintzuk diren ezinbestekoak erkidego guztiak bakean bizi daitezen.

Gaur egungo bizimodua. Lehenengo eta behin, eztabaiden bidez aztertu eta, ondoren, idatziz. “Gizarte arrakastatsua da Estatu espainola, etnia eta erlijio aniztasunari dagokionez?”, “Ezer irakatsi diezagukete agiri musulman batzuek?”

2. Bazenekien...? Musulmanek mundu modernoan egindako ekarpenen adibidea

Ikasleek bikotetan irakurriko dituzte 24. eta 25. orrialdeak. Interesgarriak iruditzen zaizkien hiru gertaera aukeratzeko eskatu eta aurrerapen horiek gaur egun duten garrantziari buruz hausnartzeko esan. Aurrerapen horiek gertatu ez balira, gaur egungo bizimodua nolakoa izango zen irudikatzen eskatu. Bikoteek euren iritziak eta hausnarketak azalduko dizkiete beste ikasleei.

Ikasleei collagea egiteko eskatu, zibilizazio islamikoak gaur egungo bizimoduan izan duen eragina laburtzeko asmoz.

Giza Eskubideak, Hiritartasuna eta Islama

Islamak hiritartasun arduratsuaren alde egin du betidanik. Era berean, tolerantzia eta lankidetzaren ere sustatzen ditu. Pertsona guztien giza eskubideak errespetatu egin behar direla irakasten digu, euren erlijioa, etnia eta sexua edozein dela ere.

Hona hemen tradizio islamiarrean jasotzen diren eskubide eta erantzukizun horien adibide batzuk.

Mahoma profetaren (pbuh) azken sermoia

Mahoma profetak (pbuh) bere azken sermoian egiaztatzen du duintasuna gizaki guztion ezaugarri bereizgarria dela. Honako hau dio:

“Honako hau dio Alak: Gizon eta emakume batetik sortu zaituztegu eta leinu eta nazio bihurtu zaituztegu, elkar ezagutu dezazuen. Egia esan, Alaren begien aurrean, Jainkoari beldur handiena diona izango da ohoretsuena. Arabiarrak ez daude arabiarrak ez diren pertsonen gainetik, ez zuriak beltzen gainetik, ez beltzak zurien gainetik, Jainkoaren kontzientzian izan ezik.”

Umarren Eskubide Gutuna Jerusalemen

Jerusalem musulmanen menpean erori zenean, Bizantzioko porrotaren eta errendizioaren ostean, Caliph Umarrek Eskubideen Gutuna eman zien berehala bertako biztanleei, g.g.ko 638. urtean, hain zuzen ere. Islamean oinarritutakoak diren askatasunaren, segurtasunaren eta fede-askatasunaren oinarritutako printzipioak azpimarratzen dira gutun horretan:

“Jainko Gupidatsu eta Barkaberaren izenean. Hona hemen Umarrek, Jainkoaren zerbitzariak, fededunen komandanteak, Ayliako (Jerusalem) jendeari emandako segurtasuna. Guzti-guztietan ematen die segurtasuna, gaixoei zein osasuntsuei, euren ondasunak, elizak, gurutzak eta euren erlijioaren esanahia edozein dela ere. Euren elizak ez dituzte etxebizitza bihurtu behar eta ez dituzte hondatu behar. Era berean, inork ez ditu eurak, euren ondasunak eta etxebizitzak hondatu behar. Fedeari dagokionez, ez da inolako mugarik ezarri behar eta inork ezin die minik eman.”

Medinako Hitzarmena

Mahoma profetak (pbuh) bere gobernu Medinan finkatu zuenean, tentsioak nagusi ziren leinuen eta erlijioen artean. Bakea, adiskidantza eta segurtasuna bultzatzeko, profetak (pbuh) “Medinako Hitzarmena” aldarrikatatu zuen, musulmanen eta musulmanak ez zirenen arteko harreman onei buruzko printzipio nagusiak zehazteko. Bizitarako eta jabetzarako eskubidea eta fede zein gurtza askatasuna bermatuta zeuden. Honako hau egiaztatzen zuen hitzarmenak:

“Judeuek eta musulmanek gastu publikoak ordaindu behar dituzte. Elkarri lagundu behar diote, hitzarmen hau betetzen ez denean. Elkarri aholkuak eman eta galderak egin behar dizkiote, elkarri lagundu behar diote, elkarrekiko karitatea izan behar dute eta ez diote elkarri kalterik eta erasorik egin behar...”

...Karitatearen eta ontasunaren eta krimenaren eta kaltearen arteko aldeak nabariak dira oso. Ez dago inolako erantzukizunik, norberaren egintzengatik erantzukizuna izan ezik. Jainkoak berak hitzarmen honen benetakotasuna eta berondate ona bermatzen ditu. Hitzarmenak ez ditu inolaz ere babesten ez bidegabeak ez kriminalak.”

Musulmanek mundu modernoan egindako ekarpenen adibideak

Aurrerapenak, ezagutzaren arlo askotan, aurreko belaunaldi eta zibilizazioen aurkikuntzak garatzen ditu sarritan.

Bazenekien...?

Munduko unibertsitate handiena Kairoko Al Azhar Unibertsitatea da. Meskita 972. urtean eraiki zuten, Caliph Al-mu'izzen erresuman. 975. urterako, ikas-kuntza-zentro garrantzitsua zen.

Asmakizun zientifikoak...

Gaur egun kamera izena duen artikulua Kairoko (Egipto) Ibn al-Haythamek asmatu zuen (965-1039). Mendebaldean, Alhazen esaten zioten eta "optikaren aita" zen. Izan ere, optikaren munduan oso aditua zen, eta aurrerapen handiak egin zituen begiaren funtzionamenduari eta argiaren nondik norakoei buruzko ikerketa zientifikoetan.

Prismatikoak ere Al-Haythamek berak asmatu zituen.

Zientziako eta medikuntzako hitz askok jatorri arabiarra dute. Esate baterako, alkohola (al-kuhul), kimika (al-kimiya), artsenikoa (al-zirnikh), alkalia (al-qali), alkanforra (kafur)...

Matematiketan...

Gaur egun erabiltzen ditugun zenbakiak

(1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 eta 0) zenbaki arabikoak dira. Indian ikasi ondoren, matematikari musulmanek Europara ekarri zituzten XII. mendean, eta matematikaren eta zientziaren ikaskuntza hankaz gora jarri zuten. Sistema bakun horrek zerorako zenbakirik ez zuten zenbaki erromatar korapilotsuak ordezkatu zituen.

"Algebra" Abu Musa Al-Khwarizmi matematikari musulmanak asmatu zuen (780-850). "Hisabal-jabr wa'l-Muqabala" liburua idatzi zuen. XII. mendean latinera itzuli zuten, eta Europako testu matematiko garrantzitsuena izan zen hurrengo 400 urteetan.

Trigonometriako formula ezaguna Abu'-Wafa Buzjanik asmatu zuen (940. urtean hil zen).

$$\sin(A + B) = \sin A \cos B + \cos A \sin B$$

$$\sin(A - B) = \sin A \cos B - \cos A \sin B$$

...eta arazoaren konponbidean.

640. urtean gosetea Arabiara iritsi ostean, **Caliph Umarrek Nilo ibaia eta Itsaso Gorria lotzeko kanala eraikitzeke agindua eman zuen**, Egiptotik garia ahalik eta lasterren bidaltzeko. 69 miliako kanala 6 hilabeteetan amaitu zuten.

Medikuntzan...

Pertsiako (Iran) Al-Razi (824-932) izan zen elgorria antzeman zuen lehenengo zientzialaria. Mendebaldean, Rhazes esaten zioten. Era berean, mineralen, landareen eta animalien substantzia kimikoak banatu zituen lehenengoa izan zen. Asko idatzi zuen filosofiako eta medikuntzako gaiet buruz. Bere lanak latinera itzuli zituzten, eta, Erdi Aro osoan zehar, eragin handia izan zuten Europako mediku eta jakintsuengan.

500 urtez Europan medikuntzako testuliburua izan zena Ibn Sinak idatzi zuen (980-1037). Ibn Sina Erdialdeko Asiako Turkestan eskualdean jaio zen (Bukharako antzinako eskualdean). Europan, Avicena eta "Medikuen Printzea" esaten zioten. "Medikuntzako Kanona" liburu luzea idatzi zuen (milioi batetik gora hitz zituen). Liburua latinera itzuli zuten, eta XVII. mendera arte medikuntzako testuliburua izan zen Europako unibertsitateetan.

Biriketako zirkulazio-sistema (bigarren mailako odol-zirkulazioa) Damaskoko **Ibn an-Nafisek aurkitu zuen lehen aldiz** (1210-1298). Odola bihotzetik biriketara ponpatzen dela azaldu zuen eta, ondoren, bihotzera itzultzen dela berriro, oxigenoa gorputz osoan zehar banatzeko.

Buruko gaixotasunak dituzten pertsonentzako munduko lehen ospitalea Bagdaden eraiki zuten 765. urtean.

Data guztiak gure garaikoak (g.g.koak) dira.

Espainian...

800 urtez ia-ia, musulmanek Espainiako zati handi bat (al Andalus) gobernatu zuten (711. urtetik 1492. urtera arte). Garai horretan, aurrerapen zientifiko eta teknologiko handiak egin zituzten.

Londresko eraikin gehienak kalamastrak ziren bitartean, Kordobako hiriak (Espainia musulmaneko hiriburua) argia zeukan kaleetan, bai eta zoladurak, komun publikoak eta liburutegi publikoak ere. Sasoi horretan, musulmanak, juduak eta kristauak elkarrekin bizi eta lan egiten zuten. Europako eta beste leku batzuetako jakintsuek Kordobako, Sevillako, Malagako eta Granadako unibertsitateetan ikasten zuten. Garai horretan, arkitektura loratu egin zen Espainian. Esate baterako, Kordobako meskita eta Granadako Alhambra (beheko argazkia) dira horren adierazgarri.

Historian eta geografian...

Munduko historiari buruzko lehen liburua Al-Mas'udik idatzi zuen (965. urtean hil zen), eta 30 ale zituen.

Caliph Mamun al-Rashidek lurreko lehen mapa egiteko agindua eman zuen 831. urtean. Musulmanek motibazio erlijiosoa zuten geografia ikasteko. Izan ere, euren ardura hajja egitea zen, eta, horretarako, bidaia luzeak egin behar zituzten sarritan.

Astronomian...

Astronomo musulmanek behatoki sofistikatuak egin zituzten. Izar berri asko azaldu zituzten eta planeten mugimenduari buruzko azterketa zehatzak egin zituzten.

Afganistango Al-Birunik (973-1048) izar eta planeta askoren distantzia neurtu zuen. Era berean, lurreko zirkunferentziaren magnitudea ere aurkitu zuen.

Bidaietan...

Musulmanak nabigatzaile adituak ziren. Astronomia ondo baino hobeto ezagutzen zutenez, musulmanek astrolabioa garatu zuten. Zehaztasun handiz egindako tresna zen, nabigazioan erabiltzen zuten baita astroak posizioa jakiteko ere.

Lan-egutegi zehatza duen astrolabioa.

Musulmanak esploratzaile, bidaiari eta merkatarri handiak izan ziren.

Astrolabioa eta antzeko nabigazio-tresnen laguntzari esker, Ibn Batutak eta beste gizon askok munduan zehar bidaiatu zuten, eta bidaia luzeak egin zituzten Afrikara, Indiara, Txinara eta beste herrialde urrun batzuetara. Musulmanek balio handiko zetak, espeziak eta beste merkantzia baliotsu batzuk ekarri zituzten itzultzean. Horrez gain, ezagutza zientifiko eta teknologiko handiak eskuratu eta Europara ekarri zituzten.

Errusiako iparralderantz bidaiatu zuen **Ibn Fadlume**k (921. urtean hil zen) **eman zuen Ipar Poloan egindako benetako lehen lana egiteko baimena.**

Arkitekturan...

Taj Mahal Shah Jehan Indiako agintari musulman moghulak amaitu zuen 1648. urtean, eta Mumtaz Mahal emaztearen omenez egin zuen. Munduko mirari arkitektonikoetako bat da.

2. kasu praktikoa

Ikuspegi musulmanak eta ingurumena

AZKEN HAMARKADOTAN, nazioartean eta tokian-tokian gero eta handiagoa da ingurunearen gaineko kezka, eta musulmanek zeresan handia izan dute eztabaida horretan. Arazo horien inguruko kontzientziazioa handiagoa da gaur egun; esate baterako, eguraldiaren aldaketa eta gure baliabide naturalen murrizketa. Askoren ustez, gure etorkizuneko premiak eta baliabideak orekatzen dituen garapen jasangarriaren hobe-kuntza da eztabaidagai nagusia. Rioko eta Johannesburgeko nazioarteko goi-bilerei esker, kontzientziazioa sustatu da eta ekintza politikoak jarri dira abian. Guk, hiritarrok, ekintza horietan parte hartu behar dugula onartu behar dugu.

Kasu praktikoa honek ingurumenarekin eta garapen jasangarriarekin zerikusia duten ikuspegi musulmanak aztertzeak aukera eskaini nahi die ikasleei. Oxfordshireko oilategi bat Islameko ingurumen-arloko printzipioen arabera lan egiten duen oilategiaren eredu da. Ariketa hauen bidez, ikasleek ideia eta printzipio nagusiak ikertu eta euren erkidegoetan gai horiek nola jorratzen dituzten aztertu ahal izango dute.

Helburuak

Ikasleek:

- Ingurumenari buruzko proposamenak azaldu behar dituzte.
- Ikuspegi islamikoen eta beste ikuspegi batzuen arteko loturak adierazi behar dituzte, ingurumenari buruzko zenbait gai kontuan hartuta.
- Zenbait nabaritasunetan oinarritutako ondorioak atera behar dituzte.
- euren iritziak azaldu eta arrazoitu behar dituzte.

Ariketak

1. Islameko doktrinak, aztergai

Koran Sakratuaren/Mahoma profetaren aipamen bana edo bina eman ikasle-taldeei (ikus 27. orrialdea). Aipamen horiek testuinguru modernoan duten esanahiari buruzko ideiak azaldu beharko dituzte.

Taldeen ideiak jaso eta eztabaidarako abiapuntu moduan erabili. Zer esanahi dute doktrinok tokian tokiko testuinguruan? Islamaren arabera, gizakiek ingurumena nola babestu behar duten azaltzeko eskatu ikasleei; esate baterako, zabor-kopurua murriztuta, kutsadura gutxituta, animaliak zainduta, baliabide jasangarriak erabilita...

2. Willowbrook oilategiko ekintzak, aztergai

Ikasleek 28. orrialdearen kopiak erabiliko dituzte: "Willowbrook oilategia". Taldeka, ingurumena zaintzeko asmoz oilategian garatzen diren ekintzak zeintzuk diren adierazi beharko dute. Zehatzago aztertu nahi dituzten hiru ekintza interesgarri aukeratzeko eskatu ikasleei. Gero, ikasleek ondoren azaltzen den txantiloia edo antzekoa erabil dezakete, euren ideiei buruz eztabaidatzeko eta galdera gehiago sortzeko. Horrez gain, ideia nagusiak azaldu ahal dizkiete gainerako taldeei.

Nolako ekintzak garatzen dira oilategian ingurumena babesteko?

Nolako zailtasunak sor litezke?

Zer lortu liteke?

Zer galdera egin nahi zenituzke informazio gehiago jasotzeko?

Islameko ingurumen-arloko irakaspenak

Koran Sakratuko bertsoen eta Mahoma profetaren (pbuh) esaeren bitartez, musulmanek badakite nola zaindu behar duten ingurumena. Aholkuok funtsezko printzipio bitan daude oinarrituta:

Unibertso osoa Alak sortu du eta Berea da

Gizakiak Alaren “mirabeak” dira ingurumenari dagokionez

“Izaki guztiak Jainkoaren menpe daude. Guztien artean, Jainkoaren menpe daudenei on egiten diena izango da preziatuena Jainkoarentzat.”

MAHOMA PROFETA

“Ez egin katerik lurrari, den-dena antolatu ondoren...”

KORAN SAKRATUA 7:85

“Adanen seme-alabok: jan eta edan, baina ez larregi xahutu, Alak ez duelako batere gustuko ezer alferrik galtzea.”

KORAN SAKRATUA 7:31

“Alak oreka ezarri du, zuk oreka hori hautsi ez dezazun... Berak zabaldu du lurra bere izakientzat.”

KORAN SAKRATUA 67:3-4

Islamaren arabera, nolako harremana izan behar dugu ingurumenarekin?

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

“Zeruan eta lurrean dagoen guztia Alarena da, inolako zalantzarik gabe.”

KORAN SAKRATUA 24:64

“Berak (Alak) izendatu zaituzte lurreko azken jabeak.”

KORAN SAKRATUA 6:165

“Lurra berdea eta gozoa da. Alak bertako agintari izendatu zaitu, zure jokabidea nolakoa den jakiteko.”

MAHOMA PROFETA

“Zeruaren eta lurraren sorrera gizakien sorrera baino handiagoa da, gizaki gehienek gertakari horri erreparatu ez badiote ere.”

KORAN SAKRATUA 40:57

“Bertan betiko bizi izango bazina bezala bizi mundu honetan. Bihar hilko bazina bezala prestatu hurrengo mundurako.”

MAHOMA PROFETA

Willowbrook oilategia

WILLOWBROOK OLATEGI BIOLOGIKOA DA, eta Ingalaterrako Oxfordshiren dago kokatuta. Islameko printzipio ekologikoen arabera garatzen du bere jarduera. Printzipio horien arabera, gizakiok Jainkoaren mirabeak gara lurrian eta “ingurumeneko agintariak” gara.

Baserritarrak basoak eta lurrak zaindu eta jatekoa ekoizten du ingurumenari edo animaliei inolako kalterik egin gabe. Ez du produktu kimikorik erabiltzen eta ahalik eta makina gutxien erabiltzen ditu, airea, lurra edo ura ez kutsatzeko.

Willowbrook oilategiak 2.500 arrautza ekoizten ditu eguneari, eta 3.000 oilo daude bertan. Oiloak libre daude hesiz inguratutako zelai batean. Jaten eta edaten ematen diete. Oilategian argi eta leku ugari dago. Oiloen babeslekua seguru eta beroa da, eta, bertan, gaua ematen dute eta arrautzak erruten dituzte.

Oilategia buruaskia da eta ahalik eta hondakin gutxien sortzen ditu. Oiloen gorozkiak lastoz nahasten dituzte eta lurrarentzako kalitate handiko ongarria lortzen dute. Hori dela eta, laborantzak hazten direnean, oiloei jaten emateko erabiltzen dituzte. Era berean, beste animalia batzuentzako pentsua ere lortzen dute; esate baterako, ardientzat. Ardien gorozkietako nitratoak landareentzako elikagaiak dira. Horrela, bada, oreka naturalari eutsi eta oilategiko ekosistema babesten dute.

Oilategian, ordea, ez dira bakarrik oiloak zaintzen, sendabekarrak eta edateko belarrak ere landatzen baitituzte. Animalia basatien eta basalandareen babesleku diren heskaiak jartzen dituzte. Basoa zaindu eta zuhaitzak landatzen dituzte. Zuhaitz zaharrak, aldiz, arreta handiz inausten dituzte. Zuhaitza eta zuhaitz landatu berriek lurraren higadura geldiarazten dute ibaiertzetan, lurzorua uztartzen dutelako.

Basoetako enborrak perretxikoak landatzeko erabiltzen dituzte (enborretan zuloak egin eta perretxikoaren ondoa sar-

Baserritarra eta oilategia (enborrak perretxikoak landatzeko erabiltzen dira).

itzen dute; zenbait asteren buruan, perretxikoak hazten dira). Sobera dauden enborrak oilategiko egur-berogailuan erabiltzen dituzte.

Oilategia organikoa denez, ez dute pestizidarik erabiltzen, eta, horren ondorioz, etengabe ari dira sasitza kentzen. Hori guztiori dela eta, batzuek “gimnasio berdea” dela esaten dute.

Willowbrook oilategiak ahalik eta eragin txikiena izan nahi du ingurunean. “Ingurumenaren mirabeak” direnez, euren esku dagoen guztia egiten dute, etorkizuneko biztanleentzako mundu osasungarria sortzeko.

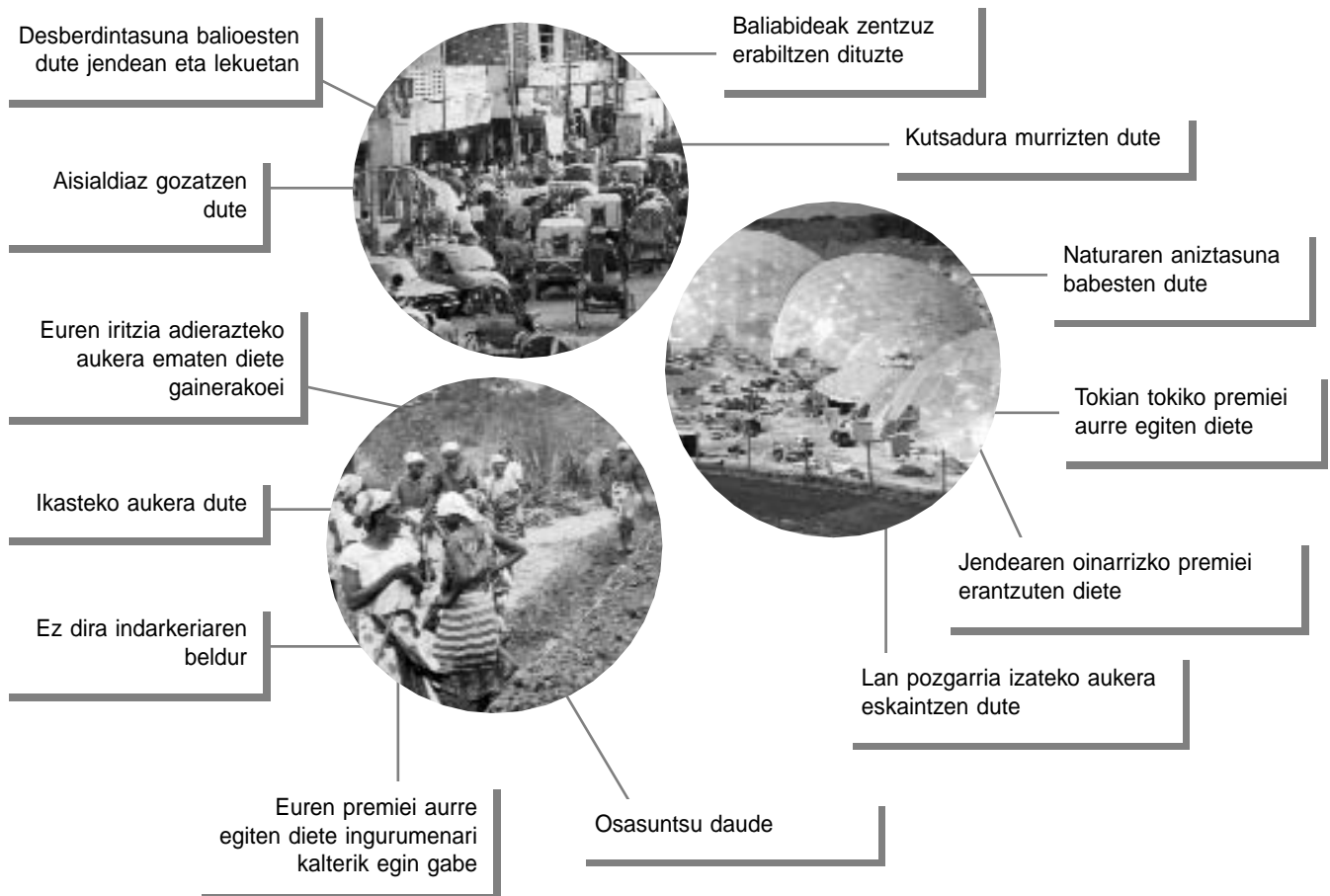

Loturak ezartzen

Nolako ekarpenak egin ditzakete ingurumenari buruzko ikuspegi musulmanek gaur egungo nazioarteko testuinguruan?

1992an Rion egindako goi-bileran, tokian tokiko erkidegoek etorkizun jasangarriagoa bermatzeko ekintzak garatu behar zituztela onartu zuten. Mundu zabaleko udalerrri askori Toki Agenda 21 sustatzeko eskatu zieten. Agenda honek erkidego jasangarriak lortzeko hamahiru ezaugarri proposatzen ditu:

Erkidego jasangarriak/ek...

- Zer lotura daude gai horien eta Islameko doktrinen artean?
- Toki Agenda 21eko zer ekintza eta politika garatzen dira zure ingurunean (esate baterako, zer ekintza sustatzen dituzte udalak, ikastetxeek edo boluntarioen erakundeek)?
- Zer neurritaraino da zure hiria "jasangarria"? Nolako puntuazioa lortuko luke gaiotan? Zergatik?

Web orri erabilgarriak:	
Ekologiako eta Ingurumeneko Zientzietarako Fundazio Islamikoa: www.ifees.org	Lurraren Lagunak: www.tierra.org
Toki Agenda 21: www.ingurumena.net/Euskera/Sostlocal/ut21/ut21quees.htm	Greenpeace: www.greenpeace.org/espana_es/ Ingurumen-hezkuntzarekin zerikusia duten baliabideak eskaintzen dituen Interneteko ataria: http://www.mma.es/educ/ceneam/enl_ceneam.htm

3. kasu praktikoa

Komunikabideen eragina, aztergai

Helburuak

Ikasleek:

- manipulazioak antzeman behar dituzte.
- ikertzeko gaitasunak garatu behar dituzte.
- eurenak ez bezalako ikuspuntuak eta iritziak errespetatu behar dituzte.

EGUNERO-EGUNERO, komunikabideek “eguneko garrantzitsuenak” omen diren irudiak, titullarrak eta istorioak erakusten dizkigute. Informazio horri modu batera edo bestera erantzuten diogu, gure interes eta esperientzien arabera eta manipulazioak antzemateko eta egia ala gezurra den epaitzeko dugun gaitasunaren arabera.

Ikasleei komunikabideen eragina ikertzeko eta ikuspegi musulmanak hobeto ulertzeko aukera eskaintza interes garria da. Ariketok argi eta garbi adierazi nahi dute albisteak aukeratu egiten direla, askotan idazlearen edo kazetariaren iritzia islatzen dutela eta manipulatu egin daitezkeela.

Sarrerako ariketak

1. Aukeraketa

Zenbait taldetan banatu ikasleak. Talde bakoitza komunikabide baten erredazio-kontseilua izango da. Prentsa: El País, El Mundo, El Correo; Telebista: EITB, TVE, Antena 3, Tele 5; Irratia: Euskadi Irratia, RNE, Cadena Ser, TAS-TAS irratia, etab.

Gutxi gorabehera, sei “berri” aurkeztuko dizkiegu, eta aurreko eguneko tokian tokiko eta nazioarteko gaiak jorratuko dituzte. Hurrengo egunean, gai horiei euren saioan edo egunkarian nolako lehentasuna emango dieten eztabaidatuko dute. Zein izango da izenburua eta zergatik?

2. Iritzien collagea

Zenbait egunkaritatik gai jakin bati buruz ateratako izenburuen, irudien edo marrazkien collagea egiteko eskatuko diegu ikasleei. Collageok abiapuntua izango dira beste talde batzuekin eztabaidatzeko orduan.

3. Aukerako albisteak

Ikasleek egun zehatz bateko lau istorio interesgarri aukeratu dituzte. Izenburua eta hasierako paragrafoa beste ikuspuntu batetik berridatzi beharko dute, egunkariko hizkera eta diseinuaren estiloa aldatu gabe.

Ikerketa

Komunikabideetako erreportajeen manipulazioa antzeman eta aztertu

Ariketa honek Finsbury Parkeko meskitaren “erasoz” hitz egiten duten artikulu bi aztertzea du helburu. Artikulu bat **Muslim Newsekoa** da; eta bestea, **BBCkoa** (ikus 31. eta 32. orrialdeak). Ikasleei oinarria eskaintzen diegu, artikulu horiei buruz hausnartzeko eta artikulu biak alderatzeko.

Ikasleek:

- Bi agentziek gertaera berari buruzko informazioa nola ematen duten aztertu behar dute.
- Informazioa nola edo zergatik aldatzen den azaldu behar dute.
- Prozesuari eta komunikabideetako gaiez eta istorioez egiten dugun interpretazioan duen eraginari buruz hausnartu behar dute.

Proposamen hau egunkarieretatik ateratako zenbait artikulu, argazki eta marrazki aztertzeke erabil daitezke. Era berean, ikasleen trebetasun eta interesetara egokitutako materialak edo iturriak ere erabil daitezke.

The Muslim News

2003ko ekainaren 27a

Venessek ez du baztertzen etorkizunean ere meskitetan sarekadak egitea

David Veness Polizia Metropolitanarreko komisario laguntzaileak adierazi duenez, ulertzen du joan den astean Finsbury Parkeko meskitan egindako sarekadaren ondoren komunitate musulmanak izan duen erreakzioa, baina, dena dela, ez du baztertu nahi etorkizunean ere meskitetan sarekadak egiteko aukera.

“Balio erlijiosoak errespetatzeko salbuespenak egingo direla espero dut, baina herritarren segurtasuna da gure lehentasuna. Sekula ezin da jakin etorkizunean zer gerta daitekeen”, adierazi zuen Venessek The Muslim News agerkarian egindako elkarrizketan.

“Zehatz-mehatz aztertzen dugu zer den beharrezkoa eta neurritz jotzen ahalegintzen gara, baina herritarren segurtasunak izan behar du lehentasuna”, esan zuen berriro komisario laguntzaileak. “Ulertzen ditut erreakzioak, baina sarekada egin aurretik den-dena izan genuen kontuan”, adierazi zuen. Era berean, Venessek azaldutakoaren arabera, sarekada egitean polizia ez zen sartu otoitz egiteko

lekuan, “baina geroago bai, geroago, ikerketan zehar sartu zen otoitz-lekuan”.

Finsbury Park inguruko eta herrialde osoko buruzagi musulmanek premiazko batzar bat egin zuten joan den ostiralean, ekintza plan bat erabakitzeko, izan ere, 150 polizia baino gehiagok hainbat kotxe eta helikopteroen laguntzaz egindako sarekadaren ondorioz, kezka eta amorrua handiak dira. Bertaratuakokoek salatu zuten, “gobernuak nahita jokatu du gehiegikeriaz, komunitate musulmana berriro ere ikusmiran jartzeko eta bere agenda politiko gaiztoari mesede egiteko”. Hipokresiaz ere hitz egin zuten, eta adierazi zuten, poliziak “sekula ez du eliza bat asaltatu” Ipar Irlandako biolentziak iraun duen 30 urteetan.

Beverly Hughes Barne ministroak hitz eman zuenez, abisua emango zuten istiluen aurretik, baina batzarrean argi geratu zenez, sarekada baino 15 minutu lehenago bakarrik abisatu zuten telefono dei baten bitartez. Era berean, batzuek iradoki zuten, poliziak ez zuen batere arazorik izango susmagarriak meskitatik kanpora atxilo-

tzeko, “prentsarako antolatu zuten ikuskizuna” eman beharrean. Bertaratutako batzuen arabera, sarekadak zerikusia izan zezakeen gobernuak Irakekiko zituen asmoekin.

Batzarrera etorritako buruzagi musulman guztiek adierazi zuten eraso “aurrekari arriskuetsua” zela. Londres Iparraldeko komunitate musulman osoa setiatuta dago, baina, horrezaz gain, ateak zabaldu zaizkie komunitate musulmanaren aurkako eraso. Aho batez salatu zuten “sorgin-ehiza”, gobernuak Irakeko gerrarako behar duen babes bilatzeko ezarri duen “sorgin-ehiza”, hain zuzen ere. Helburua jendearengan beldurra sortzea izan da eta, aldi berean, komunitate musulmanaren desadostasuna isildu.

Berri gehiago bilatzeko, ikusi: www.muslimnews.co.uk

Musulmanak kezkatuta meskitako sarekada dela eta

Musulmanek, orokorrean, ez dute ondo ikusi Londres iparraldean dagoen Finsbury Parkeko meskitan izandako terrorismoaren aurkako sarekada. Operazioan zazpi lagun atxilotu zituzten. Poliziaren arabera, operazio hori Wood Green inguruan hilabete berean aurkitutako errizino-pozoiaren auziarekin lotuta zegoen.

Meskita lehendik ere azaldu izan da komunikabideetan, Sheik Abu Hamza kleriko erradikalarekin omen dituen loturengatik.

Ghayasuddin Siddiqui Muslim Parliament of Great Britaineko buruzagiak adierazi zuenez, "izututa" geratu zen sarekadagatik, baina Sheik Abu Hamzaren aurka ere azaldu zen. Sarekada dela eta, honako hau esan zuen, besteak beste: "IRaren aurkako borroka luzean sekula ez da elizarik asaltatu".

Siddiqui jaunak esan zuen poliziak diskrezioz jo behar izango zuela meskitaren administratzaileengana, eta ez egin zuten "ikuskituz hura antolatu, 150 polizia eta helikoptero eta guzti".

"Islamaren aurkako gorrotoa eta arrazismoa bultzatuko ditu"

- Ghayasuddin Siddiqui

Sarekadaren gainean honakoa esan zuen: "islamaren aurkako gorrotoa eta arrazismoa bultzatuko ditu".

Iqbal Sacranie Muslim Council of Britaineko idazkari nagusiak BBC Radio 4's Today programan egindako adierazpenetan esan zuen sarekadak benetan samindu zuela. Iqbal Sacraniek esan zuenez, kontu guztiak ez daude oraindik argi, baina espero zuen polizia otoitz-lekuetan sartu ez izana, batez ere zapatak ipinita. Hori sakrilegio handitza hartuko litzateke. "Jakín egin behar da zer motatako oinetako eta arropa zeramatzaten".

Polizia metropolitarrak azpimarratu duenez, "operazioa ez zen meskitaren aurka edo meskitara otoitz egitera etortzen den jendearen aurka egin". Honako hau ere esan dute: "eraikinean zeuden pertsona jakin batzuen kontrako operazioa izan zen, ekintza terrorista susmagarriak babestu dituzten edo ekintza horietan nahastuta egon izan direnen aurkakoa".

"Meskita ez da kriminalek legez kanpoko ekintzak egiteko erabil dezaketan lekua".

- Iqbal Sacranie

"Fede musulmana errespetatzen eta meskita erabiltzen duten pertsonengan eta, orokorrean, musulman guztiengan ahal denik eta gutxien eragiten ahalegindu gara", adierazi zuen poliziak.

Poliziak esan zuen ez zirela otoitz-lekuetan sartu, ezpada bulegoetan bakarrik.

Bestetik, Sacranie jaunak haxe adierazi zuen: "Zehaztasun gutxi daukagu, baina otoitz-leku nagusian sartu ez baziren, beste edozein eraikinetan sartzea bezalakoa da hori".

"Poliziaren babes gutxi"

Sacraniek azaldu zuenez, "ezin da onartu inolako jarduera kriminalik egitea inon. Meskita ez da kriminalek legez kanpoko ekintzak egiteko erabil dezaketan lekua".

Hala ere, Sacranieren arabera, bertoko musulmanak sarritan izan dira kezkatuta meskita dela eta, baina ez dute poliziaren babes handirik topatu izan.

"Kezkagarriena da kanpora borrokatzera atera den jendea atxilotu egin dutela eta, berriz, benetako errudunak, jende horren bultzatzaileak, libre geratu direla".

"David Blunkettek arrazoi du. Nik terrorismoaren aurka borrokatu nahi dut, baina badaude hori egiteko beste modu batzuk".

- Nadeem Chaudry-Ahmed

Nadeem Chaudry-Ahmed, 24 urtekoa, meskitatik oso hurbil bizi da eta, noizean behin, bertara joaten da otoitz egitera. Gazte honek esan zuen ez zegoela oso pozik, izan ere, meskitan otoitz egiten zeuden guztiak susmagarri gisa tratatu zituzten. "David Blunkettek arrazoi du. Nik terrorismoaren aurka borrokatu nahi dut, baina badaude hori egiteko beste modu batzuk".

Berri gehiago bilatzeko ikusi: <http://news.bbc.co.uk>

Hurbil-hurbiletik begira

1. Bikoteka irakurri meskitako gertaerari buruzko egunkariko erreportajea Honako hau adierazi behar duzu txostenean:

- Zeintzuk dira erreportaien iturriak?
- Zer jende aipatzen du erreportajeak?
- Polizien ekintzaren alde edo aurka dago erreportajea edo neutrala da?

2. Beste erreportaje bat irakurri duten beste ikaskide birekin elkartu eta egunkari bietako albistea erkatu. Hona hemen ariketa egiteko eman beharreko urratsak:

- Erkatu nola azaltzen duten erreportajeek poliziek meskitan egindako sarrera. Zer hitzek edo esaldik adierazten dizute nola garatu zen polizien ekintza?
- Nola azaltzen dute tokian tokiko musulmanen jokabidea?
- Gurtzarako eremuan sartu ziren poliziak? Horrela izan bazen, gurtzarako gunea profanatu zuten?
- Erreportajeren batek argudio orekatua azaltzen du? Bestela esanda, ikuspuntu bat baino gehiago azaltzen du?
- Norentzat idatzi dituzte? Zertarako idatzi dituzte?

3. Edozein gairi edo gertaerari buruzko erreportajea aztertzeko orduan (meskitako ekintza poliziala, esate baterako), oso egokia da zenbait galdera nagusi erabiltzea. Honako galdera nagusi hauen bidez, hobeto ulertuko duzu zer gertatu zen:

• Zer da egia eta zer da fikzioa?

Argi eta garbi izan behar duzu zer den egia (zer gertatu zen, zer den benetakoa) eta zer den norbaiten iritzia edo interpretazioa.

• Nolako hizkera darabilte?

Esate baterako, polizien ekintza “operazioa” izan zen (BBCko erreportaje bezala) edo “sarekada”, “erasoa” izan zen (Muslim Newsek ziurtatzen zuen bezala)? Hitz eta esaldi hunkigarriek eragin handia dute, testua interpretatzeko orduan eta, horren ondorioz, gertatutakoa ulertzeko orduan.

• Argudio orekatua azaldu nahi dute?

Gertatutakoa bizi izan zuten pertsonak eta taldeak nola dauden jakin behar duzu. Erreportajeak ikuspuntu bat baino gehiago eman behar du.

• Argi eta garbi azaltzen dituzte ideiak edo bertan egon zen jendeak ere zalantzak dituela ikusten da?

Gai guztiak ez daude ondo zehaztuta edo ez dute behin betiko erantzunik ematen. Jende gutxi du uste edo pentsatzen duenaren gaineko ziurtasun osoa. Jendeak argudioaren bi aurkiak ikusten ditu batzuetan.

• Noren ahotsa entzuten da erreportajearen?

Pentsatu norenak diren aipatzen diren ideiak edo iritziak. “Aditu” batenak, “profesional” batenak edo “ordezkari” batenak? Edo bestela, bete-betean parte hartu duten pertsonenak aipatzen dira?

• Erreportajeak nola pentsatu behar duzun diotsu edo gertatutakoa azaltzen dizu zuk zeuk erabakia har dezazun?

Kazetari guztiek euren ideiak eta balioak dituzte. Kazetaria ona bada, hori guztiori alde batera utziko du, ahal duen neurrian, eta zure kabuz pentsatzeko aukera emango dizu.

• Norentzat idatzi dituzte?

Erreportaje guztiak idazteko orduan, irakurleak hartzen dituzte kontuan. Oso garrantzitsua da kazetariak irakurleak nahi dutena edo irakurleak irakurri nahi omen dutena azaltzen duten ala ez jakitea.

Baliabide erabilgarriak eta web guneak

Web gune interesgarriak

Islamaren ataria espainolez. www.webislam.com

Kultura Islamikoaren Fundazioa. www.funci.org

Mundu arabiarra. www.mundoarabe.org

Nazio Batuen Garapenerako Txostena. 2004. www.undp.org/reports/global/2004/espanol

Fundación Solidaridad de la Universidad de Barcelona. FSUBko web orrialdea.
www.ub.es/solidaritat/observatori/pau/paula/paula_castella/islam/recursos_islam.htm

Emakumeak eta Islama. www.pangea.org/ariadna/
www.mediterraneas.org

Centro de Estudios Moriscos de Andalucía. CEMAKo web orrialdea. www.alyamiah.com

Arabiar ikaskuntzei buruzko Ibn Tufayl Fundazioa. www.ibntufayl.org

Islamic Relief

Islamic Relief laguntzarako eta garapenerako agentzia da, eta Erresuma Batuan dago erregistratuta. Munduko biztanle pobreenen txirotasunari aurre egitea du helburu. Orain dela gutxi, Islamic Relief ikastetxeentzako materiala garatzen hasi da, ikuspegi musulmanak hobeto ulertu daitezzen.

Informazio gehiago jasotzeko:

Islamic Relief (Bulego Nagusia Erresuma Batuan)

Unit 40, Uplands Business Park

Blackhorse lane

Walthamstow

Londres E17 5QJ

Tel: 0870 444 31 55 • Faxe: 0208 527 17 43

www.islamic-relief.com

Web orri honek nazioarteko erakundearen lanaren berri ematen du. Bertan, Islamic Relief agentziaren larrialdiatarako eta garapenerako egitasmoei buruzko txosten eguneratuak, multimediako galeria eta on-line materiala, umeentzako istorioak... eskaintzen dituen "umeentzako gunea" daude ikusgai.

Tide~

Tide~ (Hezkuntza Garatzeko Irakasleak) irakasleen sarea da, eta West Midlandsen du egoitza nagusia. Gai orokorrei eta garapenerako ikuspegiari buruzko ikaskuntza sustatzen du.

Tide~ Xentroa

998 Bristol Road

Selly Oak

Birmingham B29 6LE

Tel: 0121 472 32 55

Email: wmc@tidec.org

www.tidec.org

Web orri honek Tide~ sarearen helburu nagusia azaltzen du. Horrez gain, gaur egungo proiektuak, jarduerak eta sareko jardueretan parte hartzeko xehetasunak ere agertzen dira bertan. Era berean, baliabideen on-line katalogoa ere badu, bai eta saretik jaitsi eta ikasgelan erabiltzeko materiala ere.